Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פּרייז 20 גראָשען — היינט 10 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

46	Łódź, Niedziela 23 lutego 1930	אכטער יאָהרגאַנג	לאָדז, זונטאָג, כה שבט תר״צ	Nr. 46

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

Niniejszem zawiadamiamy Szanowną Klientelę, że

OTWARCIE naszej FILJI

JEDWABIE A. G. B. WEŁNY

przy ul. Piotrkowskiej 80, nastąpi w czwartek dn. 27 lutego

UWAGA: Filja nasza jest i będzie stale zaopatrzona w najnowsze nowości sezonowe.

CENY STAŁE.

די בייסטע מאָדערנע

שייטלען

ווי אויך פערשידענע פּאַלעטשטשעס, אַזוי ווי אייגענע האָר, גוטע אויסאַרבייטונג צו זעהר ביליגע פּרייזען, קאָנט איהר נאָר בעקומען ביי

פּאַרזשוצקי, קאַמיענאַ 5,

קוועגער אָפּיצינע, 2-טער שטאָק.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

פּעטריקאָווער 10, טעל. 131-86

נעמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3—4½ נאָ.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַראָירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען.

ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען

בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.

נעמט אָן אין דער פריה פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. med. H. KRAUSKOPF

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 45, טעל. 113-47

נעמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָווענט.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט

קרן היסוד לודז.

פילהאַרמאָניע-זאַל נאַרוטאָוויטש 20.

היינט, זונטאָג, דעם 23-טען פעברואַר, 8,30 אָווענד קומט פאָר

א קבלת פּנים-אָווענד

לכבוד דעם מיטגליד פון עקזעקוטיוו-קאָמיטעט פון דער וועלטליכער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און פון ראַט פון דער יודישער אַגענץ

ד״ר אלכסנדר גאָלדשטיין דער חשוב׳ער גאַסט וועט האַלטען **א רעפעראַט** א. ד. ט.:

„דאָס לעבען פון די יודען אין די עקזאָטישע לענדער"

(די יודען אין אינדיען, בירמא, יאַווא, פּענאַנג, סינגאַפּור, אויסטראַליען, ניי-זעלאַנד א. אַנד.)

טעזיסען: 1) די באַגדאַדער יודען אין אינדיען; 2) „בני ישראל" און עשרת השבטים; 3) די פּערסישע יודען אין באָמבייַ; 4) די שוואַרצע יודען פון דרום-אינדיען; 5) די יודישע קהלה אין דער שטאָט פון בודיסטישע פּאַגאָדעס (ראַנגון); 6) די „מאַלייאַי-כינעזישע" אינזעל-שטאָט פּענאַנג; 7) דער הויפּט-קעניג פון האָלענדישען אינדיען און ארץ-ישראל; 8) 1200 יודען און 40 מיליאָן מאַלייער; 9) די ציוניסטישע פרוי אין סינגאַפּור; 10) דאָס יודענטום אין אויסטראַליען און ניי-זעלאַנד; 11) פון לאָרד-מאַיאָר אין סידני ביז'ן פּרעמיער-מיניסטער אין ניי-זעלאַנד; 12) ארץ ישראל אין דער פּרעסבּיטעריאַנישער קאַטעדראַלע אין סידני; 13) די קריסטאַדעלפיאַנס (גויים ציוניסטען) אין ניי-זעלאַנד און אויסטראַליען; 14) די יודישע יוגענד און די חייטע מדינות; 15) צווישען אַסימילאַציע און נאַציאָנאַליזם; 16) נדחי ישראל און כלל ישראל

בילעטען צו בעקומען אין ביוראָ פון „קרן היסוד", צעגעלנע 4 און פון 4 אַזייגער ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע

זונטאָג, פ׳ תצוה תר״ץ (9 מערץ 1930) 12 אַ זייגער מיטאָג קומט פאָר די יעהרליכע

גענעראַל-פערזאַמלונג

פון דער תלמוד-תורה ע״ש הרה״ג רבנו אלי׳ חיים מייזל זצ״ל אין לאָדז

אין אייגענעם לאָקאַל, יאַקובאַ 6, מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפנונג (דורך פּרעזעס ר׳ יחיאל יצחק בערמאַן); 2) וואַהלען פון אַ פּרעזידיום, 2 אַססעסאָרען און סעקרעטאַר; 3) בעריכט פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע; 4) קאַסע-בעריכט; 5) בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער פערוואַלטונג; 6) בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1930; 7) ענדערן די סטאַטוטען; 8) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג, רעוויזיאָנס-קאָמיסיע און קאַנדידאַטען; 9) פריי פאָרשלאַגען. אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען צאָהלרייך און פּינקטליך צו ערשיינען.

די פערוואַלטונג.

בעמערקונג 1: אין פאַל עס וועט נישט ערשיינען אין אויבענדערמאָנטען טערמין די נויטיגע צאָהל מיטגלידער, קומט פאָר די גענעראַל-פערזאַמלונג צום 2-טען טערמין, זונטאָג, פ׳ תשא תר״ץ, 16 מערץ 1930, פּינקטליך 6 אַ זייגער אָוענד אין דעם זעלבען לאָקאַל, מיט דער זעלבער טאָג-אָרדנונג, וועלכע וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאָהל מיטגלידער. בעמערקונג 2: פּראָטאָקאָל נ׳ 14 קורסירט ביז יאַקובאַ נאָם.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חשוב׳ן חבר **אברהם פישהאָף** און פאַמיליע, צוליב׳ן טויט פון זייער אומפערגעסליכען פאָטער

לייזער אשר נ״ע

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

ועד של חברה

„הדרת בחורים"

וושכאָדניאַ 22. 5220

צענטראַלער יודישער האַנדווערקער-פערבאַנד

אין לאָדז און אומגעגענד, פּאָלודניאָווא 4.

היינט, זונטאָג, דעם 23-טען ד. ח. פּינקטליך 8 אָווענד קומט פאָר אין אונזער לאָקאַל, פּאָלודניאָווא 4

די אַלגעמיינע יעהרליכע פערזאַמלונג

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:

1) ערעפנונג און וואַהלען פון אַ פּרעזידיום, אַססעסאָרען און סעקרעטאַר, 2) לעזען דעם פּראָטאָקאָל פון דער לעצטער אַלג. פערז., 3) בעריכטען פון דער פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 4) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און רעוו.-קאָמיסיע, 5) בעשטעטיגען דעם בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1930, 6) פריי פאָרשלאַגען.

בעמערקונג: צו דער פערזאַמלונג ווענען סוגנדערגעשיקט בעזאָנדערע איינלאַדונגען. ווער עס וועט נישט בעקומען די איינלאַדונג, דאַרף זיך ווענדען אין קאַנצעלאַריע פון פערבאַנד היינט, זונטאָג, שפּעטסטענס ביז 6 אַ זייגער אָווענד.

די פערוואַלטונג. 0809

ניי געגרינדעטע

קאָלאָניאַל-הענדלער קאָאָפּעראַטיוו-באַנק

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 142-98

מאַכט בעקאַנט אַלע קאָלאָניאַל-הענדלער, אַז די באַנק איז שוין טעטיג און נעהמט אָן אָבשפּאָרונגען, פּקדונות, ערטיילט הלוואות, נעהמט אָן וועקסלען און פּראָכטען אויף אינקאַסאָ און ערלעדיגט זעמטליכע באַנק-אָפּעראַציעס.

מיר פאָדערן אויף אַלע מיטגלידער פון קאָלאָניאַל-הענדלער-פעראיין אָבצוגעבען אויף אינקאַסאָ אַלע וועקסלען אין אייער אייגענע באַנק.

אַלע קאָלאָניאַל-הענדלער ווערען געבעטען זיך מעלדען צו פערשרייבען אַלס מיטגלידער און די דעקלאַראַציעס פאַרען ווי אַמשנעלסטען איינצוצאָהלען.

מיט אַכטונג דאָס פּרעזידיום

וו. אָלינאָווער, ז. קליין, ח. גאָטליב

פרעמיער בארטעל פערזיכערט
אז די רעגירונג האט נישט קיין אנטיסעמיטישע כוונות
געשפרעך פון „פארווערטס"-קארעספאנדענט מיט'ן פוילישען פרעמיער

אין ניו־יארקער „פארווערטס", וואס איז אנגעקומען מיט דער לעצטער פאסט, געפינען מיר פאלגענדע דעפעשע פון פארווערטס־שליח אין פוילען (יעקב לעשטשינסקי):

וו א ר ש א. — איך בין נעכטען אנגעקומען קיין ווארשא און איך האב געהאט אן אינטערוויאו מיט פרעמיער בארטעל און מיט'ן קולטוס־מיניסטער איבער דער יודישער לאגע אין פוילען.

מיין געשפרעך מיט'ן פרעמיער האט געדויערט איבער א האלבע שטונדע. ער האט מיך מיט גרויס אינטערעס אויסגעפרעגט, וועלכע צייטונג איך פערטרעט און וואס פאר אן איינדרוק מיין רייזע אין פוילען האט אויף מיר געמאכט.

— צו מיין גרעסטען בעדויערען — האב איך געענטפערט — מוז איך זאגען, אז דאס, וואס איך האב געזעהען אין פוילען, האט אויף מיר געמאכט זעהר א שווערען איינדרוק. די יודען אין פוילען פיהלען זיך איינגעשלאסען אין א סאציאלער און עקאנאמישער געטא, וואס איז נאך ערגער ווי א פאליטישע געטא.

דער פרעמיער האט געוואלט וויסען, וואס איך מיין מיט דעם און איך האב געענטפערט:

— די יודען אין פוילען האבען פאליטישע רעכט, אבער זייער עקאנאמישע לאגע איז שרעקליך. מען פיהרט געגען זיי א פערניכטענדיגען עקאנאמישען בויקאט. אין די טאבאק־פאבריקען פון ווארשא און ווילנא איז נישט געבליבען קיין איינציגער יודישער ארבייטער. אין דער טאבאק־פאבריק פון גראדנא, וואו עס פלעגען ארבייטען איבער דריי טויזענד יודען זענען געווארען בלויז 300. און די צאהל ווערט אויך יעדען טאג קלענער.

איך האב אויפמערקזאם געמאכט דעם פרעמיער אויף דעם טרויעריגען פאקט, אז אלטע יודישע געשעפטען, וואס עקזיסטירען שוין צעהנדליגער יאהרען, קריגען נישט קיין קרעדיט אין רעגירונגס־באנקען, אין דער צייט, ווען יעדע נייע קריסטליכע פירמע קריגט זאפארט קרעדיט אין יעדער רעגירונגס־באנק, צו וועלכער זי ווענדעט זיך, אלס ביישפיל האב איך אויסגערעכענט די שטאט פינסק און ווילנא, וואו די רעגירונגס־באנק פיהרט א בויקאט געגען יודען.

דער פרעמיער האט אויף דעם געענטפערט מיט דער פערזיכערונג, אז די רעגירונג איז נישט אנטיסעמיטיש און אז אלע טענות, וואס איך האב אויסגערעכענט געגען די רעגירונגס־באנקען, וועלען גרינדליך אונטערזוכט ווערען און די יודען וועלען קריגען גערעכטיגקייט.

איך האב אנגעוויזען אויף דעם פאקט, אז אויף די באהנען און אין פאסט־ און טעלעגראף נעהמט מען נישט אריין קיין יודישע אנגעשטעלטע, און אז דער ארבייטס־מיניסטער האט אין לאדז אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט פערטרעטער פון אלע קריסטליכע פעראיינען, אבער קיין פערטרעטער פון יודישע ארבייטער האט ער נישט איינגעלאדען.

דער פוילישער פרעמיער האט ארויסגעוויזען א שטארקען אינטערעס צו דעם דאזיגען בעריכט מיינעם. ער האט מיך עטליכע מאל איבערגעפרעגט, צי עס איז ווירקליך אלצדינג אזוי ווי איך האב איהם דערצעהלט, און ער האט זיך אנגערופען:

— איך וועל זיכער דעם האבען א געשפרעך מיט'ן ארבייטס־מיניסטער. אבער איהר מוזט וויסען, אז מיר לעבען איצט איבער א שווערען עקאנאמישען קריזיס, פון וועלכען עס ליידען גלייך אלע קלאסען און שיכטען פון דער פוילישער בעפעלקערונג.

רופ איך זיך אן:

— אבער די יודישע ארבייטער אין פוילען האבען נישט קיין שום שוץ געגען ארבייטסלאזיגקייט, יודישע ארבייטער קריגען נישט קיין שטיצע פון דער רעגירונג, ווי עס קריגען די קריסטליכע ארבייטער.

דער פרעמיער האט אויפגעשריבען אלע טענות און קריוודעס, וואס איך האב פאר איהם פארגעבראכט, און ביים געזעגענען זיך מיט מיר, האט ער מיר נאך אמאל פערזיכערט:

— די רעגירונג האט נישט קיין שום אנטיסעמיטישע געפיהלען. ווען דא און דארט בעגעהט א רעגירונגס־בעאמטער א פעהלער, דארף מען דעם פעהלער פעררעכטען, בעסערען, און מיר וועלען זעהן, אז עס זאל פעררעכט ווערען.

אבער אין אונזער גאנצען געשפרעך, האט דער פוילישער פרעמיער נישט געמאכט קיין שום בעשטימטען צוזאג ווען מען וועט פערלייכטערן די שרעקליכע עקאנאמישע נויט פון די יודען אין פוילען.

פון'ם פרעמיער בין איך אוועק צום בילדונגס־מיניסטער און מיט איהם געהאט א געשפרעך, וואס האט געדויערט דריי־פערטעל שטונדע.

איך האב געפרעגט דעם בילדונגס־מיניסטער וואס עס איז זיין שטעלונג צו די יודישע שולען.

דער מיניסטער האט געענטפערט:

— פרינציפיעל שטעה איך אויף דעם שטאנדפונקט, אז יעדע נאציאנאלע גרופע האט דאס רעכט און אפילו די פליכט, צו ענטוויקלען איהר אייגענע שפראך און איהר אייגענע קולטור. אבער די צרה איז מיט די יודען, וואס זיי האבען נישט איין שפראך, נאר דריי שפראכען: איין טייל יודען אין פוילען אנערקענט יודיש אלס די נאציאנאלע יודישע שפראך א צווייטער טייל אנערקענט העברעאיש און א דריטער טייל וויל די פוילישע שפראך און די פוילישע קולטור. דערפאר איז אזוי שווער צו פערענטפערען די קולטורעלע יודישע פראגען אין פוילען.

איך האב געפרעגט דעם מיניסטער, פארוואס מען ערלויבט נישט די יודען אין פוילען צו האבען פריוואט־שולען און פראפעסיאנעלע שולען,

און ער האט געענטפערט:

— דער בודזשעט פאר בילדונגס־צוועקן איז ביי אונז זעהר קליין און עס איז פשוט קיין געלד נישטא צו שטיצען יודישע שולען.

ביים ענדיגען זיין געשפרעך מיט מיר, האט ער ווידער ערקלערט, אז די שפאלטונגען צווישען די פוילישע יודען אין קולטורעלע פראגען דערלאזען נישט, אז די קולטורעלע פראגען פון די יודען זאל ענדליך פערענטפערט ווערען.

אינהאלט פון בעשולדיגונגס-אקט
געגען די ארעסטירטע רבנים אין מינסק

וו א ר ש א 23 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די ארטאדאקסישע קרייזען אין ווארשא האבען היינט בעקומען א גענויען טעקסט פון בעשולדיגונגס־אקט געגען די ארעסטירטע מינסקער רבנים און דאוארעס. לויט דעם אקט זענען זיי בעשולדיגט אין פיהרען אין די שולען און בתי־מדרשים קאנטר־רעוואלוציאנערע ארבייט. מ'האט דארט געפינען העקטאגראפען און דרוק־מאכען און בעוויזען, אז די בעשולדיגטע האבען צוגעשטעלט אינפארמאציעס די אויסלענדישע בורזשואזע ארגאניזאציעס. מייזיס ווערט בעשולדיגט, אז ער איז געשטאנען בראש פון די אומלעגאלע ישיבות, קאר־באקאוו — איז געשטאנען בראש פון א באנדע בורזשואזן, וועלכע זענען געשטאנען אין קאנטאקט מיט אויסלאנד, קרענגעל און דיר שאכער האבען ארגאניזירט קרייזען פון „תפארת בחורים", סאלאמאן ד"ר האט געהאלטען רעדעס אויף עפענטליכע פערזאמלונגען געגען סאוויעט־רוסלאנד און געגען די קאמוניסטען, זיינע רעדעס האט ער שטענדיג פערענדיגט מיט די ווערטער „ובא לציון גואל". קירשטיין אשר און גאבריליאוו האבען געדינט פוילען, ווען די פאליאקען זענען געווען אין מינסק.

ביי איוואנאווסקין האט מען געפינען דאקומענטען, אז ער איז געשטאנען אין פערבינדונג מיט אויסלענדישע ארגאניזאציעס. ברודע א געוועזענער באנקיר האט אגיטירט געגען סאוויעט־רוסלאנד. ראבינאוויטש און גארדאן האבען אין זייערע מגיד'ישע דרשות געהעצט געגען די סאוויעטען. משה חיים לעווין האט געלערענט אין די ישיבות מיט די בחורים קאנטר־רעוואלוציאנערע ארבייט. ביי די ארעסטירטע האט מען געפינען אויפרופען, וואס האבען געזאלט געשיקט ווערען קיין אויסלאנד וועגען געלד־שטיצע פאר די ישיבות. משה רעזניק האט געפיהרט קארעספאנדענץ מיט די קהלות אין לאנדאן, פאריז, בערלין, ווארשא, ניו־יארק א. א. וו.

פאראיאהרען ווען הרב גלעזער פון אמעריקא איז געווען אין רוסלאנד בלומרשט צוליב פאמיליען אנגעלעגענהייט האט ער אפגעהאלטען אומלעגאלע פערזאמלונגען מיט די ארעסטירטע.

די רבנים גלוסקין און קאפלאוויטש בעפרייט געווארען

מ א ס ק ו ו ע, 22 (יט"א טעלעגראפיש). די דער יט"א־קארעספאנדענט דערוויסט זיך פון בעגלויביגטע קוועלען זאלען די רבנים גלוסקין און קאפלאוויטש, וועלכע זענען ארעסטירט געווארען אין מינסק — בעפרייט ווערען, אין קורצען וועט פארקומען זייער פראצעס. זיי ווערען בעשולדיגט אין שיקען אנטיסאוויעטישע ידיעות קיין אויסלאנד. ס'דראהט זיי א הארבע שטראף.

א נישט-איינגעגעבער בלבול פון אן אראבער אין ירושלים

י ר ו ש ל י ם, (י.ט.א.) א געוויסער ירושלימער אראבער איז געקומען אין דער פאליציי און זיך בעקלאגט, אז דורכגעהענדיג דורך מאה שערים איז ער בעפאלען און פערוואונדעט געווארען דורך א יוד. די פאליציי האט דורכגעפיהרט אן אויספארשונג פון וועלכער עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער אראבער איז פערוואונדעט געווארען דורך זיין אייגענעם פאטער בעת א קריגעריי אין שטוב.

ענגלישער רעזידענט פאדערט צו בילדען א נייע רעגירונג אין עבר-הירדן?

י ר ו ש ל י ם (יט"א טעלעגראפיש) ווי עס טיילט מיט די אראבישע צייטונג „מערעאאט-אל־שארק" האט זיך דער ענגלישער רעזידענט אין עבר־הירדן געווענדעט צו עמיר אבדולאה, ער זאל ערטיילען דימיסיע דעם איצטיגען פרעמיער־מיניסטער האסאן קהאלעב. דערביי זאל דער ענגלישער רעזידענט האבען פארגעלעגט 4 קאנדידאטען, צווישען וועלכע דער עמיר דארף בעשטימען דעם צוקונפטיגען פרעמיער פון עבר־הירדן.

DR. MED.
A. URYSON
מינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.
Konstantynowska 20. telef. 35-82

צאהן-ארצטליכער גאבינעט
„POMOC"
אין דער לעטשניצע
אלעקסאנדראווסקא 1, (באלוט)
איז נאך א קורצען איבערייס
ווייטער טעטיג
אויך אין די שעה'ן פון 2½ ביז 5½ אזייגער נאכמיטאג.

היינט, זונטאג, דעם 23 פעברואר, 11 א זייגער פאר־מיטאג, צו דער ערשטער שמערצליכער יאהרצייט פון
נ"ע אדעלא
ראטבארד
אלמנה נאך יוסף מנחם ז"ל
(געב. דאבראוויצקי)
קומט פאר אין הליניק נאוואַ־צעגלאַנא 13, א הזכרה, ווי אויך אן איינווייהונג פון א זיצונגס־זאל, כדי צו בע־עהרען איהר אנדענקען.
אלע קרובים און פריינד פון דער פארשטארבענער ווערען געבעטען צו קומען.
די פערוואלטונג.

אכטונג, געפליגעל-הענדלער!
דערמיט ווערט איהר אויפגעפאדערט אומבעדינגט צו קומען צו דער
אלגעמיינער
פערזאמלונג
וואס קומט פאר היינט, זונטאג, פינקטליך 4 א זייגער נאכמיטאג, אין פעראיינס־לאקאל, וועגען דער
שחיטה-געלד-פראגע.
די פערוואלטונג פון יוד. געפליגעל-הענדלער-פעראיין
אין לאדז, פאמארסקא 17.

קליינהענדלער - פעראיין פון האלעס און מערק
אין לאדז, אגראדאווא 10.
זונטאג, דעם 9-טען מערץ ד. י. 4 א זייגער נאכמיטאג, קומט פאר אין בערלינער זאל, זאכאדניא 26, די יעהרליכע
אלגעמיינע פערזאמלונג
מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג און וואהל פון א פארזיצער; 2) טעטיגקייטס-בעריכט פון יאהר 1929; 3) קאסע-בעריכט; 4) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע אויפ'ן יאהר 1930; 5) פריי פארשלאגען.
די פערוואלטונג.

דעפ. איזענשטיין אפעלירט צום סיים

אז ער זאל נישט געהן אויף דער ליניע פון איצטיגן פראיעקט וועגען אומזאץ־שטייער

פון דעם פער'סמטען קוואל האט מען געשעפט 3 מיליארד זלאטעס — זאגט דעפ. קושניעזש

ווארשא, 22 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער פרייטאגדיגער זיצונג פון סיים האט מארשאלעק דאשינסקי מיטגעטיילט דעם סיים דעם בעשלוס פון העכסטען געריכט וועגען אנולירען די וואהלען אין לוצקער קרייז.

דאן האט דער סיים־מארשאלעק ערקלערט, אז די לעצטע צייט האלטען די קאמוניסטען רעדעס אין סיים ווי פייגד פון דער פוילישער מלוכה און ווי זיי וואלטען געווען פארשטעהער פון רוסלאנד. דערביי געברויכען זיי פערשידענע גראבע בעליידיגונגען, וועלכע קענען נישט טאלערירט ווערען, צוליב דעם איז די לעצטע רעדע פון דעפ. זשארסקי צענזורירט געווארען און ער איז אויסגעשלאסען געווארען אויף דריי זיצונגען, אין פוילען הערשט אבער די פרייהייט פון ווארט און צוליב דעם איז נישט געשטראכען געווארען די גאנצע רעדע פון דעפ. זשארסקי.

דאן ווערט פארגעלייענט דער בריף פון דעפ. טשעטווערטינסקי, אז ער רעזיגנירט פון אמט אלס פרעזעס פון דער קאמיסיע אויסצופארשען דעם אפיצירען־אינצידענט, וואס איז פארגעקומען דעם 31 אקטאבער אין סיים. צוליב דעם ערקלעהרט דער מארשאלעק, אז ס'וועלען פארקומען צוגאב־וואהלען צו דער דאזיגער קאמיסיע.

דאן איז דער סיים צוגעטרעטען צו דער ערשטער לעזונג צום געזעץ־פראיעקט וועגען אומזאץ־שטייער.

דעפ. קושניעזש זאגט, אז ס'איז אלעמען בעוואוסט, ווי שלעכט דער אומזאץ־שטייער ווירקט אויף דער לאגע פון אונזער ווירטשאפט. פון דעם דאזיגען פערסמטען קוואל האט מען אין די לעצטע 3 יאהר געשעפט 3 מיליארד זלאטעס. די איצטיגע רעפארם איז נישט גענוג, ס'איז נישטא אין איהר קיין ענדערונג אין דעם אופן פון שאצען דעם דאזיגען שטייער. מ'דארף אויך איינפיהרען ענדערונגען אין פאטענטען אפצאהל. מ'דארף שוין איצט פונאנדערלעגען אויף קליינע ראטעס פערלעגענע שטייערן פאר האנדווערקער און קליינהענדלער און אנולירען די שטייערן פאר רואינירטע צאהלער ביז נאכ'ן יאהר 1928.

דעפ. לעוואנדאווסקי (נ.ד.) ערקלערט אויך, אז די נאוועלע קען קיינעם נישט בעפרידיגען.

דעפ. אייזענשטיין (יוד. קאלא) זאגט: ווען דער רעגולאמין וואלט מעגליך געמאכט אפצווארפען דעם גאנצען געזעץ וואלט איך אזא פארשלאג געשטעלט. דער פינאנץ־מיניסטער מאכט פרעזענטען די באנקען און הורמאוויניקעס און בעריקזיכטיגט נישט דעם גרויסען בית־עולם, וועלכער ס'איז איצט דער קליינהאנדעל און אינדוסטריע. קיין פאטענטען עקזיסטירען שוין נישט אין דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט נאר אין פוילען. דאס מיניסטעריום האט נישט אין דעם קיין פערשטענדניש פאר די בעדערפנישען פון ווירטשאפטליכען לעבען. דער עקספערימענט מיט'ן אויסגלייך־שטייער וועט זיך פאטאל אפרופען אויפ'ן ווירטשאפטליכען לעבען. ס'איז אינגאנצען אונפערשטענדליך פארוואס דאס מיניסטעריום פאוואריזירט די אויסלענדישע האנדעלס־אגענטען.

די נייע נאוועלע רעדט אויך גארנישט וועגען דער אנגעוועהטאגסטער פראגע — וועגען די שאצונגס־קאמיסיע, איך אפעליר צום סיים, אז ער זאל נישט געהן אויף דער ליניע פון דעם דאזיגען פראיעקט, נאר בענוי אדורכטראכטען דאס גאנצע געזעץ וועגען אומזאץ־שטייער.

דאן בעשליסט דער סיים נישט ארויסצוגעבען דער פראקוראטור די דעפוטאטען פלוטא און דזשעדושיצקי און יא ארויסצוגעבען דעם דעפ. באטשמאזאר, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין פערשידענע מיסברויכען.

סענאטאר רובינשטיין פאדערט רעכט פאר די יודישע שולען

ווארשא, 23 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אויף דער געכטיגער זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע ביים סענאט איז דיסקוטירט געווארען דער בודזשעט פון בילדונגס־מיניסטעריום.

סענאטאר רובינשטיין זאגט, אז די יודען טראגען אויף זייערע אויסגעמאטערטע פלייצעס די גאנצע לאסט פון די קהלות, ווייל אין בודזשעט איז אויף דעם צוועק פערזעהן א נישטיגע סומע. די העברעאישע מיטעל־שולען האבען נישט קיין רעכט. סען. רובינשטיין פארלאנגט צו עפענען פראפעסיאנעלע שולען פאר יודען, קאנצעסיעס אויף אזעלכע שולען פאר פריוואט איניציאטיוו און איינפיהרען די יודישע שפראך אויף די פארט־בילדונגס־קורסען פאר האנדווערקער.

די רעכט פון מלוכה־פרעזידענט

ווארשא, 23 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אויף דער צוהערנעכטיגער זיצונג פון דער קאנסטיטוציע־קאמיסיע איז מען צוגעטרעטען צו א דיסקוסיע איבער די קאנסטיטוציע־ענדערונגען אין בעזונדערע פונקטען, ס'איז געפירט געווארען א ויכוח איבער דער מלוכה־שטעלונג פון פרעזידענט. דעפ. גרינבוים האט גערעדט וועגען דעם, אז אין דער קאנסטיטוציע זאל ארייגעשטעלט ווערען אזא טערמין, לויט וועלכען מ'זאל קענען פערשטעהען, אז מ'קען געהערען צו דער פוילישער מלוכה'שאפט און זיין פון אן אנדער נאציאנאליטעט.

סען. שרייבער פאדערט אנצונעהמען יודישע פאסט־בעאמטע

ווארשא 22 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע ביים סענאט, ס'איז דיסקוטירט געווארען דער בודזשעט פון פאסט־מיניסטעריום, סען. שרייבער (יוד. „קאלא") האט אנגעוויזען, אז אויף 14 טויזענד פאסט בעאמטע זענען פערהאן 240 יודען, פון זיי זענען 80 פראצ. נאך געווען בעאמטע פאר דער מלחמה. דער רעדנער פאדערט צו מאכען א סוף צו אזא האנדלונג, דער וויצע־מיניסטער דאבראוואלסקי האט ערקלערט, אז דאס מיניסטעריום מאכט נישט קיין אונטערשייד ביים אנגעהמען בעאמטע.

מארשאלעק דאשינסקי וועט דערוויל נישט ענטפערן

אויפן בריף פון מארשאלעק פילסודסקי

ווארשא 22 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) א גרופע זשורנאליסטען האבען זיך געווענדעט צום מארשאלעק דאשינסקי מיט דער פראגע פארוואס ער ענטפערט נישט אויפ'ן בריף פון מארשאל פילסודסקי.

דער מארשאלעק האט געענטפערט, אז די לאגע אין לאנד ערלויבט איהם נישט צוצושטעלען דעם עולם סענסאציעס. ער וועט דאס טון ביי אנ'אנדער געלעגענהייט ווען ער וועט זיין רוהיג וועגען גורל פון לאנד.

„בעבע" - פרעזידיום בעט דעפ. ראדזשיוויל

ער זאל ווייטער מיטארבייטען אין קלוב

ווארשא, 22 (טעלעפאניש) אויף דער פרעזידיום־זיצונג פון „בעבע"־קלוב איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען צום דעפ. יאנוש ראדזשיוויל, אז הגם ער האט פערלוירען דעם מאנדאט, זאל ער ווייטער מיטארבייטען אין פרעזידיום פון קלוב.

נאוועלע צום געזעץ וועגען לאקאטארען־שוץ

אין די ווינטער־חדשים וועלען ארבייטס־לאזע נישט עקסמיסירט ווערען

ווארשא, 22 (טעלעפאניש) אויף דער צוהערנעכטיגער זיצונג פון דער יורידישער קאמיסיע איז בעטראכט געווארען דער פארשלאג פון דעפ. פראָף. פראוס וועגען ענדערען דאס געזעץ פון לאקאטארען־שוץ אין דעם זין, אז ס'זאלען אפגעהאלטען ווערען עקסמיסיעס פון ארבייטסלאזע אין די ווינטער חדשים פון 1 נאוועמבער ביז'ן 1 אפריל אין איין־ און צוויי שטוביגע וואוינונגען. דער פארשלאג איז אנגענומען געווארען.

ווייטער איז בעטראכט געווארען דער פארשלאג פון פ.פ.ס. וועגען דעם פרייען בעוועגען זיך פון אדוואקאטען אויפ'ן געביט פון גאנץ פוילען.

פאר דעם פארשלאג האבען זיך ארויסגעזאגט די גאליציאנער דעפוטאטען. די דעפוטאטען פון קאנגרעס־פוילען האבען פארלאנגט, אז דער ענין זאל נאך גענוי אויסגעפארשט ווערען אין א בעזונדערער קאמיסיע. פאר א קאמיסיע האט זיך אויך ארויסגעזאגט דער יוסטיץ־מיניסטער דוטקעוויטש. ער האלט, אז די אדוואקאטען פון גאליציען קען מען ערלויבען נאר אריבערצוציהען זיך אויף די מזרח־קרעסען. דער פארשלאג וועגען דער קאמיסיע איז אנגענומען געווארען.

רעפארם פון הכנסה־שטייער

שטעלונג פון האנדעלס־מיניסטעריום

ווארשא, 22 (טעלעפאניש) נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קאמיסיע וועגען רעפארמירען דעם הכנסה־שטייער. דעפ. זארעמבא האט אין נאמען פון פ.פ.ס. פארגעלעגט צו העכערען דעם „מינימום" וואס איז בעפרייט פון דאזיגען שטייער פאר אגרארן און אינדוסטריע־אונטערנעהמונגען פון 1500 זל. אויף 2500 זל. פון ארבייטער און אנגעשטעלטע זאל דער „מינימום" געהעכערט ווערען פון 2500 אויף 4000, דאס הייסט, אז די וואס פערדינען 350 זל. א חודש זאלען ערשט אנהויבען צו צאהלען הכנסה־שטייער.

דער פארשטעהער פון האנדעלס־מיניסטעריום האט ערקלעהרט, אז דאס מיניסטעריום איז מסכים צו העכערען דעם „מינימום" פאר אגראר אדער אינדוסטריע־אונטערנעהמונגען ביז 2000 זל. און פאר אנגעשטעלטע ביז 3500 א יאהר, די דיסקוסיע דויערט ווייטער.

וויכטיגע בעראטונג אין שלאס

די רעגירונג זאל רעדוצירען דעם בודזשעט אויף 500 מיליאן זל.

ווארשא 22 (טעלעפאניש) פרייטאג אין אווענט איז אין שלאס פארגעקומען א ווירטשאפטליכע קאנפערענץ מיט'ן אנטייל פון מלוכה־פרעזידענט, פרעמיער בארטעל, מארשאל פילסודסקי און פינאנץ מיניסטער מאטושעווסקי.

ווי מען שמועסט איז אויף דער דאזיגער קאנפערענץ בעריהרט געווארען די איצטיגע ווירטשאפטליכע סיטואציע, די פראגע וועגען האנדעלס־בילאנס, אגראר־פראגען, הארימאן־קאנצעסיע, אויספיהרונג פון בודזשעט א. א. וו.

עס געהען ארום קלאנגען, אז די רעגירונג האט בדעה צו רעדוצירען דעם בודזשעט אויף 500 מיליאן זלאטעס.

קלאנגען וועגען דימיסיע

פון בילדונגס־ און ארבייטס־מיניסטער

ווארשא, 22 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ס'געהען ווייטער ארום קלאנגען וועגען דער רעקאנסטרוקציע פון קאבינעט, הגם מ'שמועסט נישט מעהר וועגען דער דימיסיע פון פרעמיער בארטעל, שמועסט מען דאך, אז ס'וועלען אפטרעטען דער בילדונגס־מיניסטער טשערווינסקי און דער ארבייטס מיניסטער פריסטאר. דער ערשטער צוליב די אנגריפען פון די קאטאליקען און דער צווייטער צוליב דער ארבייט פון דער סיים־קאמיסיע אויסצופארשען די טעטיגקייט פון די קראנקען־קאסע קאמיסארען.

נייע פראנצויזישע רעגירונג

בריאן איז ווייטער אויסערן־מיניסטער

פאריז, 22 (ספ. טעל.) פרייטאג 5 א זייגער ביינאכט האט דער נייער פרעמיער שאטאן ערקלערט די זשורנאליסטען, אז ער האט פערענדיגט די ארבייט פון צונויפשטעלען דעם נייעם קאבינעט. דער פרעמיער האט אויך איבערגענומען די טעקע פון אינערן־מיניסטעריום, אויסערן־מיניסטער איז געבליבען בריאן. לויט די מיינונג פון די פאריזער פאליטישע קרייזען בלייבט דער גורל פון נייעם קאבינעט אין די הענד פון די סאציאליסטען פון וועלכען ס'איז אפהענגיג זיין פאלען אדער האלטען זיך.

פאריז, 22 (אטע) די היינטיגע צייטונגען ארומרעדנדיג די פאליטישע סיטואציע בעהאלטען נישט די שוועריגקייטען, וועלכע ס'האט פאר זיך דער קאבינעט פון שאטאן. דער פארלאמענט וועט זיכער געבען דעם צוטרוי־וואטום דעם קאבינעט, אבער אויס פאליטישער נויטווענדיגקייט, אבער ביי דער ערשטער שוועריגקייט וועט דער קאבינעט ווערען אומגעווארפען ווערען.

פאריז, 22 (אטע) „פאפולער" שרייבט, אז שאטאן האט נעכטען בעקאנט זיינע מיטארבייטער מיט די ריכטליניען פון זיין פראגראם. דער נייער קאבינעט וועט פארשטעלען דעם פארלאמענט א לינקען פראגראם און וועט פאדערן אונטערשטיצונג. אויב שאטאן וועט נישט בעקומען קיין צוטרוי־וואטום וועט פונאנדערגעלאזען ווערען דער פארלאמענט און פארארדנען נייע וואהלען.

פאריז, 22 (אטע) די אנפיהרונג פון דער פראנצויזישער דעלעגאציע אויף דער לאנדאנער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ האט איבערגענומען דער נייער פלאט־מיניסטער קא־א.

קאמוניסטען פון גאנץ דייטשלאנד

האבען געזאלט מארשירען נאך בערלין

בערלין, 22 (א.ט.א.) ווי דער „לאקאל אנציינער" טיילט מיט האט די קאנטראלע פון דעם מאטעריאל וואס איז קאנפיסקירט געווארען אינ'ם ליבקנעכט־הויז געבראכט א וויכטיגער רעזולטאט, צווישען די פיל פאפירען האט מען געפונען א פולשטענדיגען פלאן פון'ם אויפמארש פון דער קאמוניסטישער פארטיי, וועלכער איז געווען געפלאנט אויף דעם 6. מערץ. פון דער גאנצער מלוכה האט געזאלט פארקומען א קאמוניסטישער מארש קיין בערלין.

1 מיליארד מארק פאר דייטשלאנד

ניו־יארק, 22 (ספ. טעל.) צווישען 2 גרויסע אינטערנאציאנאלע נאפט־קאנצערן: דער אמעריקאנישער „סטאנדארט קאמפ." און דעם ענגליש־האלענדישען „ראיאל דוטש שעל" זענען אנגעהויבען געווארען אונטערהאנדלונגען וועגען פערזען דעם דייטשען בענזין־מארק. די ביידע קאנצערען ווילען איינפיהרען א האנדעלס־מאנאפאל אויף בענזין.

דערפאר וויל די אמעריקאנער געבען דייטשלאנד א גרויסע הלוואה, א באנק־קאנצערן אין ניו־יארק וויל געבען דער דייטשער רעגירונג פאר דעם בענזין־מאנאפאל א הלוואה אין דער הויך פון 1 מיליארד מארק.

דער דייטשער מארק איז ביז איצט פערזעהען געווען מיט רוסישען נאפט. דער קאפיטאל פון פעראייניגטע קאנצערן וועט בעטרעפען 800 מיליאן דאלאר.

א יודישער יונגערמאן פערמשפט צום טויט

פאר פיהרען קאמוניסטישע ארבייט

קאוונא, 22 (יט"א טעלעגראפיש). דאס געריכט האט פער'משפט צום טויט דעם יודישען יונגענמאן שלום קאן פאר פיהרען קאמוניסטישע ארבייט. מ'רעכענט, אז דער פרעזידענט וועט דעם פער'משפט'ען בעגנאדיגען.

לאדז. 23 פעברואר 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 23 פעב׳ 1930

דער צעכען-געזעץ און זיין דעמאראליזירנדע ווירקונג

נישט אומזיסט האבען די פעראנטווארטליכע פיהרער פון יודישע האנדווערקערטום, די יודישע פארלאמענטארישע רעפרעזענטאנץ, ביטער בע־קעמפט דעם צעכען־געזעץ דא, ווען ער איז נאך געווען אין סטאדיע פון א פראיעקט. מען האט זיך געשראקען פאר דעם דאזיגען מיטעלאלטער־ליכען געשפענסט, וועלכער האט דעם ציעל צו „רעגלאמענטירען" און פאקטיש צו באגרענעצען, צו קרעמפירען, צו בינדען די הענד מיט די פיס, ארומצוצינגלען דעם בעל־מלאכה מיט א נעץ פון ביוראקראטישע פארשריפטען א. א. וו.

אויב ביי די קריסטליכע האנדווערקער האבען די צעכען נאך געהאט א געוויסע פערגאנ־גענהייט, אויב ביי דעם פוילישען האנדווערקערטום, וועלכעס איז אייגענטליך דער צוריקגעשטאנענס־טער טייל פון דער פוילישער בעפעלקערונג, האבען די צעכען געהאט א רעליגיעזען כאראקטער, וועלכען זיי האבען פאקטיש נישט פערלוירען ביז היינטיגען טאג — איז דער צעך אויף דעם יודישען בעל־מלאכה אנגעשיקעניש, וועלכע יאגט איהם זי־כער קיין גוטס נישט ברענגען.

און די טרויעריגע פאלגען פון דעם צעכען־געזעץ לאזען זיך שוין פיהלען. מיר רעדען שוין נישט וועגען די פערשידענע בעגרענצונגען, וועלכע דער געזעץ זעהט פאר וועגען די עקזאמענס, וועלכע ווערען צוליב כמה טעמים אנגעווארפען הויפט־זעכליך אויף דעם יודישען בעל־מלאכה, וועגען די צעהנדליגער רעגיסטראציעס, אינטער וועלכע דער בעל־מלאכה פאלט ארונטער יעדען טאג, מיר קע־נען אבער נישט פערבייגעהען די גייסטיגע דעמא־ראליזאציע, וועלכע דער דאזיגער געזעץ האט א־ריינגעטראגען אין די רייהען פון יודישען האנד־ווערקערטום.

אויב דאס יודישע האנדווערקערטום האט ער־אבערט א געוויסע פאזיציע און אנזעהן אין פאלי־טישען לעבען בכלל און אין יודישען לעבען בפרט, דראהט דער צעכען־געזעץ מיט א פולשטענדיגע חורבן פאר דאס אלץ, וואס איז אפגעטון געווארען אין פערלויף פון א דריי יאהר צעהנדליג. זינט ס׳־איז ענטשטאנען די יודישע האנדווערקער־בעוועג־ונג, אנשטאט דער פריער־איצטיגער איינהייטליכער שטארקער ווירטשאפטליכער ארגאניזאציע, דראהט איצט דעם יודישען האנדווערקערטום צופאלען צו ווערען צווישען א גאנצע רייה קליינע און צווייט־ראנגיגע פאך־קרעמלעך, וועלכע האבען נאר אין זיי די אייגענע פארטיקולארע אינטערעסען, וואס זעהען נישט אדער ווילען נישט זעהן ווייטער פון זייער נאז, ביי וועלכע דער צעך מיט זיינע „פרייטע־קאמפעטענצען" איז א יש.

דער צעך האט ארויסגעבראכט אויף דעם אויבערפלאך פון דעם יודישען האנדווערקערטום א גאנצע מחנה קליינינקע מענשעלעך, אהן שום געזעלשאפטליכען סטאזש, אהן שום חוש פאר ברייטערע ארבייט, אהן שום פעראנטווארטליכקייט לגבי דעם האנדווערקערטום אלס א גאנצען קיבוץ. און די דאזיגע פריש־געבאקענע גבאים רייסען זיך, קריגען זיך צווישען זיך. יעדער פון זיי נעהמט ארום מיט דעם פולען בעוואוסטזיין, אז זיין פאך איז דאס סאמע אויבערשטע פון שטויסעל, אז יאר ער איז דאס ראוי צו זיין א רעפרעזענטאנט. יעדער האט זיך זיין קאנצעלאריע, זיין „פורושעט", יעדער צעך־גבאי, אדער ווי מען רופט איהם סטארשי, קא־רעספאנדירט מיט אמטען, קומט אין בעריהרונג מיט טשינאווניקעס. מיט איין ווארט — ס׳איז א לעבעדיגע וועלט.

אין גלייכצייטיג פייפט דער רלוה צווישען יודי־שען האנדווערקערטום. הונדערטער פון זיי געהען אינטער טאג טעגליך; דער שטייער־סעקוועסטראר־טאר נעהמט צו די לעצטע בעבעכעס; קיין גרויסע פערספעקטיווען אויף דער נאהנטסטער צוקונפט זעהען נישט פערהאן; — אין דארט פון אויבען קריגען זיך די ניי־געבאקענע גבאים וועגען „האנא־ראווע" אמטען, דארט מאכען זיי זיך אייגענע „פלאר־צובקעס", און פערגעסען דערביי, אז מיט זייער איבערגעטריבענעם צעכען־פאטריאטיזם, מיט זייער קליינע קעפעלדיגען פאך־פאטריאטיזם שטעלען זיי אין סכנה דעם גאנצען יודישען האנדווערקער־קאלעק־טיוו, רייסען זיי אונטער דעם אייגענעם פונדאמענט, אויף וועלכען זיי האלטען זיך.

און דער זעלבער צושטאנד איז אין דער גרויסער שטאט. ווי אין דעם קליינעם פראווינצ־שטעטעל, איבעראל די זעלבע גבאים׳לעך מיט זיי־ערע נישט רערזעטיגטע אמביציעס, מיט זייער גרויס האלטען זיך פון ניי־אויפגעקומענע „גענעראלען" אין זכות פון דעם צעכען־געזעץ, אז יעדער „גע־נעראל" האט זיך זיין טעריטאריע, אויף וועלכער ער רעגירט, אויף וועלכער ס׳פערפליכטען „זיינע" געזעצען. ס׳זענען שוין געווען פאלען אויף דער פראווינץ, ווען יודישע האנדווערקער האבען צוליב פערזענליכע מאטיוען, צוליב א נפאכע קאנקורענץ טעמים געוואלט אויסנוצען די „פרעראגאטיוען", וועלכע ס׳גיט זיי דער צעכען־געזעץ. מען האט פשוט בעל־מלאכות נישט קיין תושבים פון דעם זעלבען שטעטעל צוליב קאנקורענץ־טעמים נישט געוואלט לאזען ארבייטען, אמת, אזעלכע פאלען זענען ביז איהער נאר געווען איינציגע, אבער דאך זענען זיי נעניג כאראקטעריסטיש פאר דער אטמאספער. ס׳איז דא די אויפגאבע פון די מעהר בעוואוסטזיניגע א און פעראנטווארטליכע האנדווערקער — טוער אבער־סעל צו האמעווען די מאכט־אפעטיטען פון די קליי־נע „גענעראלען".

נישט קיין קלענערע צרה איז אויך דאס, וואס די צעכען זענען געמישטע, מחמת שאפען א צעך פון בעלי־מלאכות נאר פון איין בעשטימטען פאך איז זעהר שווער און דעריבער געהערען אפטמאל צו איין צעך פערשידענע פערוואנדטע פאכען. און דאס שאפט אויך א בארען פאר פערשידענע מלחמות, אנגעהאלב דעם צעך גופא. אויב ס׳איז נישט עפעס אנ׳אויטאריטאטיווע פערזאן, דאן פרעד־טענדירען אלע אויף דעם בענקעל פון א סטארשי, וואס קוואליפיקאציעס, און קוואליפיקאציעס — זעהר רעכענט זיך מיט אזעלכע זאכען? דאס זענען „אינ־טעליגענטישע" איבערגלויבונגען. און דער סוף איז, אז מ׳לעבט אין א צושטאנד פון אייביגע וואהלען, רעגיסטראציעס און איבעררעגיסטראציעס.

די צעכען האלטען פאר אונז בלי־ספק אזא אומגליק נישט געווען, ווען מיר וואלטען פערמאגט א גרעסערע צאהל אינטעליגענטע האנדווערקער, מענשען, וועלכע ווייסען אפצושאצען דעם ווערט פון גאנצען און די צווייטראנגיגקייט פון די אייגע־נע פאך־קרעמלעך, וועלכע זעלען זעהר בעגרעניצט אין זייערע קאמפעטענצען, וועלכע זענען להלוטין נישט פעהיג צו קיין שום אקציע אין א גרעסערן מאכשטאב לטובת דעם שווער־געליטענעם יודישען האנדווערקערטום, סוף־כל־סוף זענען דאך די אויפ־גאבען פון צעכען־סטאטוט אזעלכע בעגרענצטע, אז זיי זענען נישט בכוח אויפצוהויבען דעם יודישען בעל־מלאכה אויף א העכערע קולטורעלע מדרגה, זיי האבען אפילו נישט דעם מוט צו טראכטען וועגען עפעס העכערעס, ווער רעדט וועגען פאליטישער רעפרעזענטאנץ — דאס איז להלוטין נישט פאר־אויסגעזעהן. די גאנצע כוונה פון געזעץ איז צו מאכען דאס האנדווערקערטום אימפאטענט אלסועלבסט־שטענדיגען פאקטאר אין פאליטישען און אויב איהר ווילט, אפילו אין עקאנאמישען לעבען.

דער קליינינקער צעך מיט זיינע גבאים׳לעך קען בשום אופן נישט האבען דעם אנזעהן, וועל־כען ס׳האט אנ׳ארגאניזירטע יודישע האנדווערקער־בעוועגונג, און אפילו די פערשידענע מילדערונגען פון צעכען־געזעץ, ווי אויך פון די אויספיהר־תקנות צו דעם דאזיגען געזעץ זענען אויסגעפועל׳ט געווא־רען נישט א דאנק די בעזונדערע צעכען, מיט וועלכע קיינער רעכענט זיך נישט, נאר א דאנק דעם ארגאניזירטען כח פון יודישען האנדווערקער־טום, אהן אנ׳ארגאניזאציע פון גאנצען יודישען האנדווערקערטום — זענען די צעכען מיט אלע זייערע „מעכטיגע קאמפעטענצען" נול. דאס האר־פען גוט געדענקען די צעכען־גבאים׳לעך, וועלכע האבען זיך אנגעהויבען צו מעהרען צווישען די יודישע האנדווערקער־רייהען. זייער „גרויסקייט" שטעה־פען זיי פון דער ארגאניזאציע פון גאנצען יודישען האנדווערקערטום און בשום אופן נישט פון דעם צווייפעלהאפטען אויטאריטעט פון די צעכען.

צובראכען געהערט נישט צו די גרויסע אויפ־גאבען און א צו גרויסע פעראנטווארטליכקייט נעה־מען אויף זיך די יעניגע, וועלכע טראגען זיך אפשר ארום מיט אזעלכע טענדענצען לגבי דער ארגאני־זירטער יודישער האנדווערקער־בעוועגונג. אונזער לע־בען פארערט ריסציפלין און ארגאניזאציע און ווע־לען זיי זיך צו די דאזיגע געבאטען נישט קענען צו־פאסען וועלען זיי פאקטיש ווערען אפגעמישט פון לעבען.

ווען דער רלוה וואקסט, זעהען דער יודישער בעל־מלאכה שטעהט ביים ראנד פון אפגרונד, ווען הונדערטער האנדווערקער־פאמיליעס פערלירען זייערע טאג טעגליכע לעצטע ביסען ברויט, ווען די הילפס־מיטלען זענען אזעלכע קארגע, ווען דער פאליטישער קאמף פאר די רעכט פון דעם יודישען בעל־מלאכה איז אזא שווערער און ביטערער איז נישט די צייט זיך אויסשליסליך צו ווירמען דעם צעכען־געמויזעכץ, די אייגענע ענגע און שמאלינקע קרעמעלעך. ס׳מוזען אויפשיינען ברייטערע האריזאנטען, כדי אפצוראמעווען דאס גאנצע.

א. צינצינאטוס.

די ארעסטירטע מינסקער רבנים

דראהט א שווערע שטראף, אבער נישט דער טויט

אויף דער אנפראגע ביים י.ט.א.-קא־רעספאנדענט אין מאסקווע וועגען גורל פון די ארעסטירטע מינסקער רבנים איז אנגעקומען פאלגענדער ענטפער:

מאסקווע, (י.ט.א) טויט אורטיילען פאר די ארעסטירטע מינסקער רבנים זענען נישט וואהרשיינליך, זיי דראהט אבער א שווערע שטראף.

ריגע, 22 (י.ט.א. טעלעגראפיש). לויט די ידיעות, וואס זענען אנגעקומען פון סאוויעט־רוס־לאנד, האבען אלע רבנים אין וויטעבסקער קרייז פערלאזען זייערע וואוינערטער צוליב די אונאויס־הערליכע פערפאלגונגען, וועלכע זיי מוזען אויס־שטעהן.

בערלין (יט"א טעלעגראפיש) די בערלי־נער סאוויעטישע קרייזען דעמענטירן אויס׳ן סמך פון מאסקווער אינפארמאציע די אלארמירענדע ידיעה פון ווילנא וועגען דעם טויט־אורטייל אויף 14 רבנים, וואס זענען ארעסטירט געווארען לעצ־טענס אין מינסק.

בערלין (יט"א טעלעגראפיש). דער בער־לינער ראבינאט פלאנט צו פראקלאמירען שבת א פראטעסט־אקציע נעגען די רעליגיאנס־פערפאל־גונגען אין סאוויעט רוסלאנד. אין אלע בערלינער שיהלען וועלען געהאלטען ווערען שבת פראטעסט־דרשות געווידמעט דער לאגע פון דער רעליגיע אין סאוויעט רוסלאנד.

סאוויעט׳ישער גענעראל-קאנסול אין לעטלאנד פערלאזט דעמאנ־סטראטיוו ד פארשטעלונג אין נייעם ריגער יודישען טעאטער

צוליב א רעדע פון יוליוס אדלער

ריגע, (י.ט.א) אין די היגע יודישע קריי־זען ווערט איצט א סך גערעדט וועגן פאלגענדען פאל: די ארטיסטין פון „נייעם יודישען טעאטער" אין ריגע געניע שאליט, וועלכע איז מיט עטליכע חדשים צוריק געקומען צו פאהרען פון רוסלאנד, האט געפייערט איהר בענעפיס. אויף דער פאר־שטעלונג איז איינגעלאדען געווארען אויך דער סאוויעטישער גענעראל־קאנסול אין ריגע ה׳ אוז־בעקאוו. נאכ׳ן צווייטען אקט איז ארויסגעטרעטען מיט א רעדע דער דירעקטאר פון טעאטער און בעוואוסטער יודישער ארטיסט יוליוס אדלער. ער האט געלויבט די פארדינסטען פון דער ארטיסטין פאר׳ן יודישען טעאטער און אינטערעסירט זיך אז איהם פרעהט, וואס איהם האט זיך איינגעגע־בען ארויסצובעקומען די ארטיסטין פון רוסלאנד, וואו עס איז אונמעגליך נאמאל זי ארבייטען און זיך ענטוויקלען. ביי די דאזיגע ווערטער, האט זיך דער סאוויעטישער גענעראל־קאנסול אויפגעהויבען פון זיין ארט און פערלאזען דעם זאל.

באל פון נאקעטע

דער פאריזער קינסטלער-באל „קאטר ז׳אר"

קינסטלער האבען א שם פאר גרויסע קבצנים ההמנא לצלן, אבער קיינמאל נישט פון קיין פער־שלאפענע. העריבער ציהען זיך תמיד איין זייערע בעלער מיט שוימענדער לוסטיגקייט, מיט וואגלאזער פרעהליכקייט, מיט הפקר־פיעטרישקער־שמיפערישקייט. דאס איז בכלל א וועלט פאר זיך. א׳אבגרונד, א תהום, א וועלט וואס האט זיך איינערע העלדען, פרינצען, מלכים און שקלאפען.

זעט איהר אזוי אין „קופאל", רייסט זיך אריין אינהייניג א כאליאסטערע קינסטלער, כמעט נאקעטע געשטאלטען, ווי פרעכפאדוירטע מיט זילבערע לייבער אין פעלכלעך ארומגעהילט, שפארען זיי זיך אריין צווישען דעם געריכטען, פילפארביגען עולם פון „קופאל" זיי שרייען, קוויטשען, לאכען, טאר־ראראבעווען.

וואלט מען אזא בילד געזעהן צום ערשטען מאל וואלט מען זיך אוודאי געווידושט, האט מען דאס אבער שוין געזעהן צום הונדערטסטען מאל, און דאס בילד וואונדערט מעהר קיינעם נישט.

דבריה לאזט זיך אויפן באל. אויפן קינסטלער באל, מאכען נעהמען זיך ספעציעלע קליידער דער־צו, סמאקינגס, אונטער־קליידער, פעץ ווי, ביי די קינסטלער אי די מאדע גאר אנדערש. מיט פארב שמירען זיי זיך די לייבער, צייכענען זיך פיגורען רויטע, גרינע, בלויע, און זיי אליין ווערען פער־וואנדעלט אין א לעבעדיגע רעקלאמע פאר זייער פאך. די פארב ווערט זייער טואלעט, און געפארבענע, שאפע, מיט אינטערגעשטראכענע גלירער טומלען זיי אירער זיי לאזען זיך אויפן באל.

א קוויטשעריי, א טומעל, א פייפעריי, א זינ־געריי. מ׳קען מיינען: א גאנצע משוגעים האט זיך ארויסגעריסען פון א משוגעים־הויז.

די „אושאנען" זענען שוין געוואוינט צו אזא בילד און מיט א שמייכעל קוקען זיי זיך צו.

— לעבן ארטיסט ס׳אמיו! — זאגט אייבער צום צווייטען, און דאס איז אלץ.

* * *

איינער פון די בעריהמטסטע קינסטלער־בעלער איז דער באל פון „קאטר ז׳אר" (די פיר קונסטען), דער באל פון דער קונסטען־שולע „קאטר ז׳אר".

איינער פון די בעריהמטסטע און דרייס־טעסטע! א באל פון די נאקעטע, ווי מ׳האט איהם אמאל א נאמען געגעבען.

דער ערשטער באל פון „קאטר ז׳אר" איז פאר־געקומען דעם 1. אפריל 1892 אין זאל פון ע.ית" מאנמארטר. אויף די איינלאדונגען, וועלכע זענען צושיקט געווארען איז געווען געשריבען „דער שווארצער פראק, די בלוזע, דער פארקאסטיום און דער בירגערליכער מלבוש זענען שטרענג פער־באטען".

צום סוף פון דער איינלאדונג זענען פערהאן א בעמערקונג, אז א האנדעלס־ווענגעלע יעט אויס־געשפילט ווערען אויף דער לאטעריע, און אז דער גליקליכער געווינער יעט זיך מיט איהם קענען בעגוגען צו פאהרען אהיים...

און דער ערשטער באל איז נישט דורכגעגאנגען אהן סקאנדאלען. מ׳האט צוגעשיקט נישט ווייניגער ווי 4000 איינלאדונגען און די טיר־שטעהער האבען געשוויצט גאר נישקשה׳דיג.

אבער די צניעות־ליגע האט געוואכט.

עטליכע טעג נאכ׳ן באל האט דער פראקוראר בעקומען א בריף פון פרעזידענט פון דער ליגע סענאטאר בערענושע, אין וועלכען ס׳איז געזאגט געווארען, אז אויפ׳ן באל זענען „א צעהן פרויען מוטער־נאקעטע, בלויז מיט א האזאל אויף די געי־היימע ערטער" צוגעלאזט געווארען אין קארטעזוש און האבען זיך דערנאך אויסגעמישט מיט די טענצער און מיט די געלאדענע געסט".

באלד איז געעפענט געווארען א אויספאר־שונג און האנרי גיאס דער ארגאניזאטאר פון באל, איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט. עס איז אינטערעסאנט צו בעמערקען, אז די ערשטע אנקלאגערין איז געווען די צו יענער צייט בע־רימטע קאנדריל־טענצערין „לא גולי", וועלכע איז נישט לאנג צוריק געשטארבען אין גריכענלאנד. זי אליין, וועלכע האט געטאנצט אין „מולען רוזש" אין אלע פאזעס — האט זיך פלוצלינג אנגענומען פאר דער באליידיגטער צניעות.

דער פראצעס איז געווען א העכסט סענסאציא־נעלער. „גאנץ פאריז" האט זיך געשטארט אין גע־ריכט. אזעלכע „געוואלדיגע" פראצעסען האבען תמיד ערפאלג אין ברייטען פובליקום. דריי מאדעלקעס זענען געזעסען אויף דער באנק פון די בעשולדיגטע כאטש פרובעיר איזוי און מאנאן. זיי זיצען אלע דריי ווי צניעות׳דיגע, דערווייל מען משפט זיי.

און דער פרעזידענט קורא, נאכדעם ווי ער האט אויסגעהערט האנרי גיאס, ווענדעט זיך צו סארא ברוי:

— איהר זענט בעשולדיגט אין א גוואלד־טאט נעגען דער צניעות. איהר האט געטראגען זעהר א אויסגעשניטענעם קאסטיום. דאס נאקעטע לייב איז ארויסגעהאנגען.

און א צווייטע פראגע:

האט איהר געטראגען אונטער־וועש?

— ניין צו וואס, איך בין געווען אנגעטון.

— איהר האט שפאצירט אויפ׳ן באל מיט א נאקעטען ברוסט...

— איך האב נאר אנטייל גענומען אין קאר־טעזוש. די גאנצע צייט פון באל בין איך געווען אין א לאזשע.

— ווער האט אייך געגעבען די אידעע פון אזא קאסטיום?

— קיינער, איך בין א מאדעלקע, איך האב פא (ווייטער זעה 9־טע זייט).

די מורא פאר ראק

מעדיצינישע שמועסען — פון — ד"ר י. מעז

די מעדיצין קוקט מיט שטאלץ אויף איהרע ע־פאלגען, דער עולם וואונדערט זיך אפט: ווי קומט עס, וואס גראד דעמאלסט ווען די מעדיצין בעריהמט זיך מיט אזא גרויסען נצחון, גראד אין אט דער צייט האלטען די קראנקהייטען אין איין בו־שוועק? זי מיינען, אז וואס מעהר עס ווערען פער־האן דאקטוירים אויף דער וועלט, אלץ מעהר קראנקהייטען ווענען דא. דער אמת אבער איז, אז עס ווענען היינט פערדא, ווייניגער קראנקהייטען ווי אמאל. נאר וואס־זשע דען? מיר פערמאגען היינט בעסערע מיטלען ווי אזוי די קראנקהייטען צו דער־קענען. איך געדענק נאך פון דער צייט ווען איך בין געווען א סטודענט און דער יונגער [illegible], וואס איז דעמאלט געווען דער העכסטער מעדיציני־שער צענטער, פלעגט אפט מענשען קומען מיט א דיאגנאז: „עפעס אין בויך". היינט ווענען א סך דיאגנאזען מעהר נישטא: מיר האבען פיינע מעטאדען כדי צו אונטערשיידען איין קראנקהייט פון דער אנ־דערער. און אויך רפואות ווענען היינט דא מעהר ווי מיט צוואנציג יאהר פריער.

טראגט זיך עטוואס פון דעם ראק, דארט וואקסט עס און צושטערט דאס לעבען.

אין דערפון איז געדרונגען אט וואס:

דער ראק הויבט זיך אן אלס א קליינער געוויקס, און ווען מען ווייסט פון דעם און מען שניידט איהם אויס ווען ער איז נאך קליין, ווערט מען פון איהם פטור בעצייטענס און מען האט נישט וואס מורא צו האבען. פערנאכלעסיגט מען די ערש־טע צייט און מען פערלאזט זיך אויף ניסים, קאן דאס אמאל פיהרען אויף א גלייכען וועג אין קבר אריין.

איז וואס־זשע טוט מען, כדי נישט איבער־ראשט צו ווערען פון דעם מערדער?

וואס טוט מען? — אויב מען גיט אכטונג און מען לאזט נישט אפען טיר און טויער פאר באנדיטען — קאן מען שלאפען רוהיג. אויב נישט, לאזט מען אריין א שותף וואס האט נישט קיין רחמנות.

און ווי אזוי קאן מען זיין בעוואָרענט פון דער סכנה?

מען האט אויסגעפונען, אז כמעט א דריטעל פון אלע ראק־פאלען גערט אויף דער רעכענונג פון דעם מאגען און פון די געדערים. דער מאגען־ראק איז איינער פון די מייסט־פערשפרייטסטע קראנק־הייטען. דאס איז נישט קיין וואונדער, אויב מען ווייסט ווי שטארק מען זינדיגט אין דעם פרט, סיי בנוגע דער דיעטע און סיי בנוגע דער שלעכטער פער־דייאונג. אויך דאס מויל איז אפט א כפרה־הינדעל. ביי פרויען, ווידער, ווענען די געשלעכטס־ארגאנען אפט א פלאץ, וואו דער ראק האט ליב צו הוילען. ספעציעל ווענען פרויען איבער די פער־ציגער אפט די קרבנות פון ראק. אט די פרויען מוזען זיך לאזען אונטערזוכען מעהר ווי איינמאל א יאהר, כדי נישט איבערראשט צו ווערען פון דעם מערדער. אויך די בריסט, און דווקא ביי יונגע פרויען, ווערען אפט בעפאלען פון דעם ראק. האט עמיצער עפעס א הריז אדער א בראדעווקע, וואס וויל זיך נישט היילען, אדער עפעס אנ'אנדער גע־שווילעכטס, איז נישט גענוג צו לאזען זיך אונטער־זוכען, נאר דאס מוז אויך גלייך אויסגעשניטען ווערען, ווייל כאטש עס מעג אויסזעהען גוט און וואויל, קאן מען אבער נישט וויסען, צי אונטער דער שאלעכץ געפינט זיך נישט א פער'סמ'טע יאדרע.

און דערפון איז ווייטער געדרונגען אט וואס: גענויע אונטערזוכונג נישט ווענינער ווי איינמאל א יאהר; און ביי מענשען, וואס געהען אריבער די שוועל פון די מיטעלע יאהרען, נישט ווענינער ווי אלע זעקס חדשים — איז דער בעסטער מיטעל וואס מיר פערמאגען זיך אויסצוהיטען פון א ראק־איבערראשונג.

האט אמיצער א שלעכטען מאגען, זאל ער זיך נישט טרייסטען מיט'ן חלשות פון א „מאגען־קאטאר", נאר גענוי אויסגעפינען דעם אמת'ן מקור פון דעם ליידען. און מיר האבען היינט גענוג מיטלען ווי אזוי אויסצוגעפינען דעם פער'סמ'טען קוואל. דער מעסער איז דער בעסטער מיטעל ווי אזוי בייצוקומען דעם „ראק", וואס הרג'עט איוועק דאס געזונד. האט מען רחמנות אויף איהם און מען קוילעט איהם נישט בעצייטענס, ווערט מען אליין אפגעשאכטען, כאטש מען פיהלט דאס נישט אזוי גיך, יא און ווען מען דערפיהלט שוין יא, איז דאס אפט צו שפעט.

אבער איין קראנקהייט איז דא, וואס לאכט זיך אויס פון אלע אונזערע ערפאלגען. מען רופט די קראנקהייט מיט דעם נאמען „ראק". דער נאמען איז א ריכטיגער. ווייל פונקט ווי א ראק [illegible] זיך די קראנקהייט און שטרעקט אויס איהרע לאַ־פעס און גלידער, כדי איינצונעהמען אלץ נייע טעי־לען, פון א קליינעם גניד ווערט ער באלד א מיטגליד פון דעם מענשליכען ארגאניזם, און וואו ער בעווייזט זיך ווערט באלד צושטערט דער נאטירליכער מענשליכער געוועב, און דער אומגעוואונשטער גאסט הרג'עט אוועק דעם בעל הבית מיט זיין ווערעמדיגע גיפט. און וואס אומגליק איז, וואס דער ראק וואקסט זיך אויף היינט, און עס שטארבען היינט מעהר מענשען פון א ראק, ווי ווען עס איז אמאל.

איז דאך טאקע א שאלה: היתכן: פון וואנען נעהמט זיך די דאזיגע מיאוס'ע בעשעפעניש?

אויף דער דאזיגער שאלה איז נישטא קיין ענטפער. עס איז מעגליך, אז דער ראק קומט בירושה, אדער ווענינסטענס די פעהיגקייט צו קרי־גען א ראק. עס ווענען דא פאמיליעס, וואס צייכע־נען זיך אויס מיט דער קראנקהייט מעהר פון אנ־דערע. אבער אזוי ווי עס איז כמעט נישטא קיין פאמיליע, אין וועלכער א ווייטער אדער א נעהענ־טער קרוב זאל נישט האבען געליטען פון דער [illegible] הזקאת, איז דאס א גאנץ קליינע נחמה.

אויף דער אופן ווי מען ווערט קראנק איז נישט קלאר. מענשען האבען געגלויבט, אז מען נעמט זיך אן מיט דער קראנקהייט, און מען האט אפילו געשריבען ספעציעל באקטעריע, וואס רופען ארויס דעם ראק. אבער אויך דאס איז פאלש. מען האט בעוויזען ביי חיות און אפילו ביי מענשען, אז מען קאן אויף א קינסטליכען אופן א ארויסרופען א ראק, כאטש מען ווייסט נישט פון קיין באקטעריען צו זאגען. אט, למשל, פערמאגט יעדע לאבאראטאריע מייד־לעך, וועמעס הויט עס ווערט יעדען טאג בעשמירט מיט סמאלע, און נאך א געוויסער צייט ווערט זייער הויט בעדעקט מיט ראק. דער ראקפעלער־אינסטי־טוט האט ספעציעלע סקאטען מיט קינסטליכען ראק־געוועב, וואס מען האלט דארטען שוין יאהרען.

ווי עס ווייזט אויס, קאן א כראנישע רייצונג פונ'ם געוועב ארויסרופען א ראק. מענשען וואס רויכערען א סך, ספעציעל הארטע ליולקעס, קרי־גען אפט א ראק פון דער ליפ, מחמת זיי רייצען דעם דעליקאטען ליפ־געוועב. דאס איינענע גע־שעהט ביי מענשען וואס רייצען דעם מאגען, די געדערים יכדומה, און אויב זיי האבען א גע־ירש'ענטע נייגונג צו ראק ברענגט די רייצונג ארויס דעם ראק־מבול. אט דאס איז אלץ וואס מיר וויסען היינט וועגען דעם.

אבער ווי אזוי און פון וואנען עס זאל נישט קומען דער ראק, איז זיין ווייטערדיגע ענטוויקלונג פול מיט געפאהרען. ער הויבט זיך אן ווי א אויף קאטאוועס, עפעס א קנויטעל, אדער א קליינע וואונד, וואס טוט נישט וועה און מאכט נישט קיין גרויסע צרות, נאר וואקסט און וואקסט, און באלד צעווארפט ער זיך אויף אנדערע געוועבען, און ווען ער פערפלייצט דעם קערפער, איז עס אפט צו שפעט צו טון עפעס אין דעם ענין, וואו נאר עס פער־

דער סוד פון א פרוי'ס שעהנקייט

וואס איז אין אמת'ן די גרעסטע קראפט אין דער פרוי, וואס ציהט צו איהר צו דעם מאן? איז דאס איהר שעהן פנים, די פראכט פון איהר געשטאלט, דער חן פון איהר פיגור, וואס אפע־לירט צו די מענער, אדער איז דאס די שעהנקייט פון איהר נשמה, ווי מען רופט עס; איהר קלוג־קייט, איהר טאקט און איהר שעהן בענעהמען זיך אין געשפרעך?

די גרויסע מעהרסטענטיילס מיינען, אז אלץ וואס דער מאן זוכט אין דער פרוי, איז איהר קער־פערליכע שעהנקייט, א חנ'עוודיג פנים, א שעהנע טאליע; א פרוי מוז זיין א שולמית, כדי צו בע־צויבערען א מאן, און דערפאר האבען נאר די שעהנע פרויען דעם גרעסטען ערפאלג; דערפאר הערט מען אפט פון מיליאנערען, וואס הייראטען ארימע מיידלעך, אויב זיי זענען שעהן. עס איז נאר דער פרוי'ס קערפערליכע שעהנקייט, מיט וואס א מאן רעכענט זיך.

די מענער זענען פעו שידען אין זייערע מיי־נונגען. די מעהרסטע טאקע געבען געוויכט די פרויען, אבער עס זענען אויך דא אזעלכע, וואס זאגען, אז די הויפטזאך, וואס א פרוי ציהט צו די מענער, איז מיט איהר שעהנעם גייסט. און אויב מען הערט, אז א רייכער מאן הייראט אנ'ארימע מיי־על, איז עס נישט צוליב דער שעהנקייט פון דעם גוף, נאר הויפטזעכליך טאקע ווייל זי איז קלוג, טאקטפול און האט א נשמה, אויב מען קאן זיך אזוי אויסדריקען.

אבער קיינער פון די ביידע צדדים איז נישט גערעכט, אפילו נישט די מיידלעך, וואס פערשטע־הען זיך יא אויף דער קונסט פון געפעלען ווע־רען.

מען דארף גאר נישט זיין קיין פרומער מחבר פון משלי, כדי איינצוזעהן דעם אמת פון „שקר החן והבל היופי", ווייל מענשען מיט ערפאהרונג, סיי מענער, סיי פרויען, ווייסען, אז דאס שעהנס־טע פרויען־פנים, די פרעכטיגסטע טאליע, מאכען נישט אויף א מאן דעם געווינשטען איינדרוק, אויב עס פעהלט דער פרוי די נויטיגע אינטעלי־גענץ.

אבער אויך די שעהנסטע מעלות פון דער נשמה, דער שטארקסטער אינטעלעקטועלער צוי־בער ביי א פרוי, האבען נישט קיין ממשות, אויב עס פעהלט איהר דאס שעהן, ליבליך פנימ'ל.

געוויס, דער אריענטאלער מאנסביל גלויבט באמונה שלימה, אז א פרוי האט גאר נישט קיין נשמה, און דערפאר זוכט ער נישט איהר גייסטיגע שעהנקייט; פאר איהם איז די פרוי נישט מעהר ווי א כלי פאר זיינע געשלעכטליכע פערגניגענס, אדער טאקע ווי די גמרא זאגט: „כלי זה שאני משתמש בו", און דערפאר איז דער העכסטער אי־דעאל פון דעם מזרח־מאנסביל א פרוי, וואס איז קערפערליך שעהן און געזונד. מעהר פערלאנגט ער נישט.

פונקט אזוי זענען פאראן ציוויליזירטע איי־ראפעער, אזוי צו זאגען, וואס זוכען אין דער פרוי נאר איהר אינטעלעקטועלע סימפאטיע. די פרוי דארף זיין א געלערנטע, א וואוילקענעווורי־גע מיט הויכע אידעאלען אין הימעל אריין.

נאר אזעלכע מאנסבילען, סיי אריענטאלען, סיי איירָאפעער, זענען אויסנאהמען. דער דורכ־שניטליכער מאן איז נישט קיין טערק און ער זוכט אין דער פרוי עפעס מעהר ווי א שעהנעם קער־פער. אבער ער האט אויך נישט קיין קאלט בלוט ווי ביי א פיש און גלויבט נישט אין גאלע רוח־ניות. און צו איהם, צו דעם דורכשניטליכען, פשוט'ען מאן אפעלירט נאר א גליקליכע קאמבי־נאציע פון שעהנע קערפערליכע און גייסטיגע איי־גענשאפטען.

פרויען, וואס זאלען זיין געבענשט מיט אלע קערפערליכע און גייסטיגע מעלות, זענען פאראן, נישט פיל. האט די גוטע מאמע־נאטור בעשאפען די ליבע, וואס ווייזט דעם געליבטען אלץ אין ראזאווע פארבען, אז די פעהלערן פון דער גע־ליבטער דערזעהט ער נישט און דערהערט נישט. אדער ווי דער פסוק זאגט: „ועל כל פשעים תכסה אהבה" – די ליבע, הייסט עס, פערדעקט אלע פערזעהעניש, און וואו די ליבע שפילט זיך פונ־אנדער פערשפארט מען שוין זיך צו מאכען קאפ־ווייטאג איבער די מעלות און חסרונות פון דער געליבטער.

דער עיקר אבער איז, דאס א פרוי דארף קא־נען אויפהאלטען די ליבע אין דעם פערליבטען מאן, זי דארף נישט דערלאזען, אז זיין בעגייסטע־רונג פאר איהר זאל זיך אפקיהלען, און זי מוז קאנען אויפהאלטען אין איהם יעדעס פלאם, וואס לייכט פאר איהם, ווי א נר תמיד צו אידעאלי־זירען יעדע אייגענשאפט פון דער פרוי, וועלכע ער ליבט.

קורץ, כדי זיך צו פערזיכערען מיט דער לי־בע פון דעם פערליבטען מאן, מוז א פרוי בעזי־צען א בעשטימטע אייגענשאפט צו קאנען איהם צוציהען צו זיך און איינקריצען איהר בילד אין זיין הארצען, אז ער זאל איהר קיינמאל נישט פערגעסען.

און די דאזיגע אייגענשאפט, וואס נישט פיל פרויען פערשטעהען אויסצונוצען, איז זייער פער־זענליכער רייץ, וואס קאן פאר א פרוי געווינען די ליבע פון יעדען מאן, אפילו ווען זי איז נישט קיין יפת תואר און ווען זי איז נישט זעהר אינ־טעליגענט.

מען וואונדערט זיך אפט, פארוואס פיל פרוי־ען, וואס זענען זעהר שעהנע און נאריש אויך נישט, האבען פונדעסטוועגען קיין הצלחה נישט אין ליבע און די מענער געפינען אין זיי קיין אינטערעס נישט און בלייבען צו זיי גלייכגילטיג.

דאס איז דערפאר, ווייל אט די פרויען נו־צען נישט אויס זייער פערזענליכען רייץ, זיי פער־שטעהען נישט, אז א פיינער שמייכעל אין דער פאסיגער צייט, אנ'אויסדרוקספולער בליק, אין וועלכען עס שפיגעלט זיך אפ א ים מיט געפיה־לען; אנ'אומשולדיגער געשפרעך, געפיהרט מיט טאקט און הארציג, מאכט אויף א מאן א פיל שטארקערען איינדרוק, ווי אלע קערפערליכע שעהנקייטען, וואס ווערען בעזונגען אין די ראָ־מאנען, און ווי אלע חכמות פון די מאדערנע גע־לערנטע פרויען.

קלעאפאטרא איז אויך געווען נישט שעהן און נישט געבילדעט, און טויזענדער אנדערע פרוי־ען זענען געווען, וואס האבען זיך נישט אויסגע־צייכענט נישט מיט קערפערליכע און נישט מיט גייסטיגע מעלות; פונדעסטוועגען האבען מענער אוועקגעגעבען פאר זיי דאס לעבען.

ווייל נישט גערעכט זענען יענע מיידלעך פון דער געזעלשאפט, וואס בעהויפטען, אז א פרוי אפעלירט צו א מאן נאר מיט איהר שעהנעם קער־פער; און נישט גערעכט זענען יענע בחורים, וואס שטעלען איבער אלץ דער פרוי'ס אינטעלי־גענץ – א מאן זוכט אין דער פרוי איהר פער־זענליכען פרויען־רייץ, וואס יעדע פרוי בעזיצט, נאר וואס פיל פרויען פערנאכלעסיגען.

ר.

כירורגישע קליניק
„Sanato"
אגראדאווא 10, טעל. 113-57
עס אָרדינירען פאלגענדע ד"רים:
ד"ר מעד. שארלאטא אייגעראווא
ד"ר מעד. רייטלער־קוריאנסקא
ד"ר מעד. מיכאל קאנטאר
ד"ר מעד. יוליוש באום
ד"ר מעד. וואָלף אייכנער
I און II קלאס.
9476

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראנקהייטען
רענטגען און ליכטהיילאנשטאלט
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

DR. MED.
Z. Datyner
אורעלאג
ספעציאל־ארצט פאר בלאזען
נירען און אורין־קראנקהייטען
Piramowicza 2
(Olginska) Telef. 148-95
נעמט אן פון 1—2 און 6 - 8

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!
פרוכטבארקייט
פאסצינירענדע דראמע לויט'ן ווערק פון עמיל זאלא
אין די הויפטראלען:
Gabriel Gabrio i Diana Karenne
נעכסטער פראגראם: „בלים קאמין"
בעריהמטע רוסישע דראמע. :—: אין דער הויפטראלע:
Maksimow, Wiera Chołodnaja i Runicz

צאהן־ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10—2 און פון 4—7.

ביי געפענטע קברים

דאקטאר לאנגע, א קאנטאנאל־דירעקטאר פון בעטענע (פראנקרייך) ווערט אנגעקלאגט אין זעהר א שווערע פערברעכען.

דער דאקטאר שטאמט פון בעסטען פראנצויזישען יחוס. ער איז אליין דאקטאר מעדיצין, קאוואלער פון ערהען־לעגיאן, האט א מלחמה־קרייץ און האט געלד אויך.

אין א געוויסען טאג, ווען ער האט אריינגעקוקט אין מויל פון זיינער א קליענטין, איז צו איהם אריינגעקומען דער קאמיסאר און איהם ערקלערט אז דער אויספארשונגס־ריכטער וויל מיט איהם רעדען.

דער דאנטיסט האט איבערגעלאזט זיין קליענטין און איז אוועק מיט׳ן קאמיסאר, און יוסטיץ־פאלאץ האט דער ריכטער איהם ערקלערט:

— אייער שוועסטער מארי לואיז, וועלכע האט זיך בעהאנדעלט ביי אייך אין הויז, און, ווי איהר ווייסט, קראנק, און מ׳האט זי איבערגעפיהרט אין א קליניק, עס איז בעוויזען געווארען, אז זי איז פערסמ׳ט געווארען דורך ארשעניק, וואס האט איהר ווענען רעם צו זאגען?

דאקטאר לאנגע האט געענטפערט קאלטבלוטיג:

— מיין מוטער און איך זענען געווען די איינציגע, וועלכע זענען געווען נאהענט צו דער קראנקער, איהר ווילט דאך נישט זאגען, אז מיין מאמע האט געוואלט פערסמ׳ן אייער שוועסטער? איך אידאי אויך נישט.

און ווער זשע דען איז דאס? — פרעגט דער ריכטער.

דער דאקטאר לאנגע הויבט מיט די פלייצעס:

— געוויס דער צופאל!

אבער ריכטער גלויבען נישט אין אזא איינפאכען צופאל און דער דאקטאר איז ארעסטירט געווארען. און דער תפיסה האט ער נישט פראטעסטירט. ער האט נאר געבעטען ביים שומר, אז מ׳זאל איהם נישט אויסמישען צוזאמען מיט איינפאכע פערברעכער

דורך א בריף, וועלכען ער האט געשריבען צו זיין „כלה“, מיט וועלכער ער האט געוואלט חתונה האבען, ווייזט זיך ארויס, אז ער האט ערווארטעט ארעסטירט צו ווערען. אין דעם בריף ווערט געזאגט: „דאס איבערפיהרען פון מיין שוועסטער אין א היילאנשטאלט איז א גרויסער קלאפ פאר מיר, ווען א דאקטאר האט זיך עפעס איינגערעדט, קען מען דאס ביי איהם נישט אויסווארצלען. מ׳וועט זאגען, אז איך האב פערסמ׳ט מיין שוועסטער און אז עס וועט הייסען, אז איך האב אויך פערסמ׳ט מיינע צוויי ווייבער. און איין נאט ווייסט, ווי גוט איך האב זיי בעהאנדעלט“.

און עס האט זיך טאקע אזוי אויסגעלאזט. מען האט דעם דאקטאר ארעסטירט.

דאקטאר רולא, וועלכער האט געהיילט די שוועסטער פון ארעסטירטען איז געווען איבערצייגט, אז מ׳האט זי פערסמ׳ט. מען האט געפונען אין איהר ארגאניזם א גרויסע דאזע ארשעניק.

דאקטאר לאנגע איז צוויי מאל געווען פערהייראט. ער האט חתונה געהאט מיט די צוויי שוועסטער כארא און סוזא אלעקסאנדער.

כארא איז געשטארבען מיט 10 יאהר צוריק, סוזאן מיט 10 מאנאט צוריק. זיי זענען ביידע געשטארבען פון א קראנקהייט, וועלכע די דאקטוירים האבען נישט געקענט דערגרונטעווען.

זייער מוטער, מאדאם אלעקסאנדער בעשולדיגט איצט דעם דאקטאר.

ער האט זיי ביידען פערסמ׳ט — טענה׳ט זי.

די טעג האט מען אויסגעגראבען ביידע טויטע קערפערס מ׳האט געבראכט דעם דאקטאר לאנגע. ווען די אויסגעגראבענע צופוילטע קערפערס פון ביידע פרויען, וועלכע ער האט אמאל געליבט, האט ער אויפגעשטעלט דעם קאלנער. מען האט געמיינט, אז ער ציטערט. אבער ער האט זיך אנגערופען:

— איך בין געפרוירען! ס׳איז דא שרעקליך קאלט!

אין דער נאכטער — „ספעקטאקל“ איז געווען שוידערליך טרויעריג. מ׳האט געבראכט די ביידע קאסטענס אויפ׳ן הויף פון שטאט־שפיטאל.

ד״ר לאנגע איז געשטאנען ביי דער טראגישער סצענע, מיט א שירעם אין דעם האנד, בעגלייט פון א פאליסמאן. ער האט געביסען זיין טיכעל.

מען האט בעקוקט ביידע קערפערס. סוזאן איז אמאל געווען זעהר א שעהנע. דאקטאר לאנגע האט זיך איבערגעבויגען איבער זיי און האט אנגעווען אויפ׳ן מויל:

— דארט — האט ער ערקלערט מיט א רוהיגער „פראפעסיאנעלער“ שטימע — פעהלט א צאהן, אויבען פעהלט נאך א צאהן...

און שפעטער האט דער דאקטאר צוגעגעבען מיט א שמייכעל:

— מ׳וועט קיין זאך נישט געפינען!

אויף סאראס בויך האט מען געקאנט בעמערקען ראזעווע שטריכען.

— דאס איז א סמן פון ארשעניק — האט שטיל געזאגט א דאקטאר.

די עקספערטען וועלען זיך דערמיט בעשעפטיגען.

דערווייל פרעגט מען זיך אבער:

— פארוואס זאל דער דאנטיסט האבען גע־סמ׳ט?

א דאקטאר ווערט בעשולדיגט אין פער׳סמ׳ען זיינע צוויי ווייבער

דער דאנטיסט האט נישט געהאט קיין גרויסע קליענטעל און האט זיך אבגעגעבען מיט האנדעלען עופות. ער האט געשפילט אויף דער בערזע. זיין ערשטע פרוי סארא האט אבגעשפארט 500,000 פראנק. ווען זי איז געשטארבען האט לאנגע בעקומען די היבשע סומע. ער האט אויך געבארגט געלד ביי זיין שוועסטער, וועלכע ליגט איצט קראנק. האט ער זיך געגוויטשעט אין דעם אז אויך זיין שוועסטער זאל אומקומען.

לאנגע הויבט אבער די פלייצעס און וויל נישט זאגען קיין ווארט. די אויספארשונג וועגען דער מערקווירדיגער געשיכטע רוהערט.

—=|O|=—

פרעגט אייגער ביים צווייטען: האט אייער פעטער, דער שוחט, עפעס געראט א שעהנע ליה?

ענטפערט ער: ביי אלע מיינע און אייערע פריינט זאלען זיין אזעלכע ליות!

א דאקטאר האט איבערגעפאהרען זיין אייגען ווייב. אויב ער קען נישט העלפען פרעמדע, העלפט ער זיך אליין...

די צייטונגען שרייבען, אז די קאבארעט טענצערקעס ארבייטען נעבעך זעהר שווער.

זיי ארבייטען ממש מיט די זייטען...

און וואס רעכנט איהר וועגען דאקטוירים?

מען קען לעבען און מען לאזט נישט.

— וואס איז דער מעהר מיט אייער פאפוגיי?

— זי רעדט צופיל!

— מיין שווינגערים חולאה!

א גרויסער אנטיסעמיט זאגט, אז יעדער יוד האט א געבורטס־פעלער.

ער מיינט אוודאי דאס וואס דער יוד איז געבוירען געווארען.

א געוויסער פאליטיקער בערימט זיך, אז ער איז א מענש מיט פרינציפען.

זיין פרינציפ איז: נישט צו האבען קיין פרינציפען!

צוויי בעקאנטע באנדיטען האבען אויסגעליירנט א־אנטיקען־געשעפט.

זי האבען בלויז איבערגעלאזען די הויכע פרייזען

אויף א חתונה האט אויסגעבראכען א געשלעג, און 4 מענשען זענען געטויטעט געווארען נישט אומזיסט זאגט א ווערטעל; „וואס קלענער דער עולם, אלץ גרעסער די שמחה“...

---

9 קאמוניסטען האט מען ארויסגעווארפען פון טשעכישען פארלאמענט.

ווען מען וואלט ארויס נאך אייניגע האבען זיי א־נאייגענעם מנין...

די צייטונגען הערען נישט אויף צו שרייען, אז אונזערע נאסע זענען נישט ריין, הייסט וואס, ס׳איז בלאטע!

א דאקטאר האט ענטדעקט „שטראהלען“ אין די ווארצלען פון יונגע ציבעלעס.

נאט אייך א ציבעלע פאר׳ן גאנצען דאקטאר!

די מעכאנישע
שלאסעריי און שווייסעריי
פיהרט אוים זעמטליכע מאשין־רעפע־ראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון מאשינען־טיילען מיט גאראנטיע און :—: נידעריגע פרייז :—:
J. REDER, Łódź
11 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא)
פריוואט־וואוינונג: גדאנסקא 20.

פון פויגער־מילד

נייעס מיט ראשע

איך זאג:

אז מען זוכט געפינט מען; מען דארף בלויז וויסען, וואס מען זוכט.

און איך וויים; אוי, וויים איך!

די צייטונגען זענען אנגעפיקעוועט מיט אינטערעסאנטע נייעס, מען דארף בלויז קענען די נייעס אויספישען.

וועלען מיר זוכען פון צייט צו צייט, און זעהן, וואס מיר קענען טון אויף דעם פעלד.

בעט נאט, אז איך זאל נישט האבען קיין דורכפאל.

אזוי נאט וועט מיר זיכער העלפען; אז ער העלפט ליטוואקעס, צלם־קעפ, וועט ער אונז גאליצייאנער אוודאי העלפען.

א דינסט מיידעל קריגט 20 מיליאן ירושה פון איהר בעל הבית.

וואלט דער בעל עברה׳ניק איבערגעלאזט אזא פערמעגען פאר נאטעס־דינסט?

איבערגעראשעוועט
פון ב. קאוונער

צוויי מיליאן ארבייטסלאזע געפינען זיך אין פוילען.

ביי פוילען קענט איהר אלץ פועל׳ן!

„ליבע איז א בלאף“ — זאגט א יונגער פראפעסאר.

נעכטען האט דער זעלבער פראפעסאר חתונה געהאט.

טא ווער איז דער בלאפער?

---

30 טויזענד טויטע און 7 הונדערט פערקריפעלטע פון אויטאמאבילען אין 1929.

הייסט עס, אז די אויטאמאביל פאהרער מעגען טאקע קיין לעבען נישט...

א קאנאדער וויסענשאפטסמאן בעהויפטעט, אז די ערד איז נישט קיילעכדיג.

אזא פלאכער קאפ!

דער מיליאנער מארגען לאזט זיך איצט בויען א יאכט־שיף פאר אנדערהאלבען מיליאן טאלער.

דאס הייסט געווארפען געלד אין וואסער אריין!

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצאהניע פון זעלבסטיגע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: הילצערנע אויף פלאטפוסען, קונסט־ליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו. צוטריטען פון 5—7 אב
צוריק געקומען.

ס׳געצעג נאכ׳ן שאטען

48) (סענסאציאנעלער ראמאן)

— פערגיפטעטע קוילען? — האט וואלדמאן א פרעג געטון מיט א כלומרשטער נייגעריגקייט.

— יא, ס׳איז די ריכטיגע כלי... א גוט־אויסגעפרובטע... שיסט דריי מאל נאכאנאנד, און איינגאנצען — אהן רעש. איך האב ליב צו שיסען גלייך אין שטערן. די הויט דארט ווערט זעהר שנעל פערצויגען, און אין עטליכע שעה ארום זעהט מען נישט די וואונד פון דער נאדעל... קיין סימן נישט!

— הם... און ס׳זענען דא אלע סימנים פון פאראליטש — אויב איך האב נישט קיין טעות?

— גוואי אזוי! אפילו א מעדיצינישע פאקולטעט׳ן ענטדעקט גארנישט. מען קומט צום אויספיהר, אז ס׳איז געשעהן א פאראליטש און דאס הארץ האט געפלאצט.

— זעהר אינטערעסאנט! — האט זיך פאמעליך אבגערופען וואלדמאן, און דער־עיקר ניי... כ׳האב אבער מורא... הם... אז דא אין מיין פאל... וועט עס קיין נוצען נישט ברענגען...

— וואס הייסט?... פארוואס דאס?

— פערשטעהט איהר מיך, ווייל איך האב געווארט אויף אייך... און אפנ׳עדענדיג, האב איך אנגענומען געוויסע שוץ־מיטלען, כדי אפצוהיטען זיך פאר אייער אנפאל.

בענסדארף האט בעטראכט וואלדמאנען מיט אפענער נייגעריגקייט.

זיין פלינקער בליק האט בעוויזען צו בעמערקען דאס געדיכטע שפינוועבס פון דראטען אויף די ווענד און אויפ׳ן באלקען, די דינאמא־מאשינען, וואס האבען שטיל געזשומעט אין די ווינקלען, און די פענסטער, וואס זענען פערשטעלט געווען מיט שטאלענע לאדענס

— איהר זאגט, אז איהר האט אויף מיר געווארט? — האט ער איבערגעפרעגט — וועגען מיין כוונה האבען אייך מתיה געווען אט די אלע זאכען?

מיט א ברייטען זשעסט האט ער אנגעוויזען אויפ׳ן לאבאראטאריום.

— מעהר־ווייניגער, איך האב מיט גרויס פערגניגען רעספעקטירונג ציגעהערט אייער געשפרעך...

דעם געשפרעך, וואס איהר האט געהאט מיט א געוויסען הער טאנצמאן... איך קלייב זיך שוין פון לאנג צו אייך, הער גראף... איהר האט זיך אויסגעבעהאלטען. ליך געשיקט אויסבעהאלטען. סוף כל סוף האב איך אבער מיינס אויסגעפיהרט... איצט וועט איהר שוין נישט ענטלויפען פאר מיינע דראטען... זיי וועלען אייך אומעטום פאקען — איהר מעגט זיין זיכער!

אין דער קאלטער רוהיגער שטימע האט געקלונגען אנ׳אומבארעמהערציגע דראהונג, וואס האט עדות געזאגט, אז דער שונא האט פון פריהער אויס געוואוסט דעם בעשטימטען אויסגאנג פון דעם געראנגעל — לעבען, אדער טויט. און איך נעהם זיך די דרייסטקייט אייך צו פער־

א דראטלאזער טעלעפאן? — האט דורך־אגבא׳דיג א פרעג געטון דער גראף, אפטרייסלענדיג דעם אש פון זיין פאפיראס.

— ווי קומט איהר צו אזא איינפאל? — האט וואלדמאן א שמייכעל געטון — א דראטלאזער טעלעפאן גאר! זעהט איהר דען נישט, וויפיל דראטען דא זענען ארויפגעפאקט אויף די ווענד?

ער האט אויפגעהויבען די הענד, כדי צו אנווייזען אויף די נעצען פון דראטען, נאר בענסדארף האט מיט א געשריי געצוואונגען איהם אנצוגעהמען די פריהערדיגע פאזע.

— אפשר וועט איהר מיר אזוי גוט זיין זאגען, צו וואס זענט איהר אהער געקומען? — האט וואלדמאן א פרעג געטון, ציהענדיג מיט די פלייצעס — טוט מיר עפיס קאנט איהר נישט — איהר ווייסט עס אליין גאנץ גוט... אמת, איהר האט צוגעזאגט אייער הער טאנצמאן, אז ביז אין דע פריה וועל איך ליגען אין לאבאראטאריום א טויטער, אבער איהר האט דאך, וואהרשיינליך, אליין געוואוסט, ווי ווייט לעכערליך עס איז געווען אייער הבטחה.

— מיינט איהר אזוי? — האט בענסדארף מיט פלוצלומדיגען כעס א ציש געטון. — איהר מיינט, אז מיך קאן מען אזוי לייכט אפנארן, ווי ליפאווסקי׳ן?

— אך, ווי איהר זענט ביידע ענליך איינער צום צווייטען. ביידע זענט איהר געקומען צו מיר מיט דער זעלבער כוונה — מיך צו דער־הרג׳ענען... ליפאווסקי׳ן איז עס נישט געראטען, און איך נעהם זיך די דרייסטקייט אייך צו פער־זיכערען, אז אייך וועט עס אויך נישט געלונגען... ליפאווסקי האט זיך אליין דערשאסען, נישט קענענדיג זיך בעגעהן מיט געוויסע חפצים.

בענסדארף האט זיך בעוויזען צו בעהערשען, און, א שמייכעל טוענדיג, האט ער זיך אפגערופען:

— איהר זענט א טשיקאווער פערשוין, וואלדמאן... און איהר קאנט אויסגעצייכענט מאכען אנ׳אנשטעל! איך האלט זיך אבער פאר קלוגער פון אייך, און מיך, דעם אלטען היהנער־פרעסער וועט איהר נישט לייכט פאהען אין באד אריין...

וואלדמאנס אויגען האבען זיך אנגעצונדען מיט א קאלטען פייער.

— מיינט איהר טאקי אויף אנ׳אמת, אז איך מיין דא צו מאכען אנ׳אנשטעל. — האט ער א זאג געטון, אנקוקנדיג דעם גראף.

— ווען איהר בעמיהט זיך עס נישט צו טון, וואלט איהר דאך מיך גאט מקבל געווען מיט אט די אלע קינדישע צאצקעס.

בענסדארף האט אנגעוויזען מיט די אויגען אויף די ווענד פונ׳ם לאבאראטאריום און אויף דער טיר פונ׳ם פירהויז.

— פייערער גראף, — האט וואלדמאן קאלט געענטפערט — אויב א מענש איז אריין אין א צימער, בעדייט עס דאך נאך נישט, אז ער קאן צוריק פונדאנען ארויס א... לעבעדיגער!

— וואס מיינט איהר דערמיט צו זאגען?...

אדרבא!

(פארזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

פעברואר

זון-אויפגאנג 6 42
זון-אונטערגאנג 4 58

23
זונטאג

כ"ו
שבט תר"צ

בודזשעט-ארבייט פון שטאט-ראט

סוף פון דער זיצונג פון דאנערשטאג ביי נאכט

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט אין פרייטאג-נומער, האט די דאנערשטאגדיגע זיצונג פון שטאט-ראט געדויערט ביז פארטאג. נאכדעם ווי ס'איז אנגענומען געווארען דער בודזשעט פון דער אפטיילונג פון געזעלשאפטליכע שוץ, איז דער שטאט ראט צוגעטרעטען צו באטראכטען דעם בודזשעט פון דער בוי-אפטיילונג. אין זאל זענען צוליב דער שפעטער צייט געבליבען נאר עטליכע מיטגלידער פון דער אפאזיציע, ווי אז דער דערמאהנטער בודזשעט האט קיין גרויסע דיסקוסיע נישט ארויסגערופען, ס'האבען גערעדט נאר די ראטמענער שאט, פאלאשעווסקי און פאפיעלאווסקי, אויף די דאזיגע רעדעס האט געענטפערט לאווניק אידזעבסקי און דער בודזשעט איז אנגענומען געווארען אהן ענדערונגען.

דאן איז מען צוגעטרעטען צו באטראכטען דעם בודזשעט פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג. נאכ'ן רעפעראט פון ראטמאן פאזנאנסקי נעמט א ווארט וויצע-פרעזעס ד"ר שיפמאן, וועלכער זאגט, אז אין בודזשעט פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג פעהלט א פאזיציע אויף קלימאטישער היילונג פאר קראנקע. ס'זענען פעראהן פאקטען, אז ווען א ארבייטסלאזער, וועלכער האט שוין אויסגעשעפט זיין רעכט צו בעקומען אונטערשטיצונג פון דער קראנקען-קאסע, בלייבט איינגאנצען אהן מעגליכקייטען פון ווייטערדיגער היילונג, בעזונדערס ווען ס'איז נויטיג א קלימאטישער היילונג. ערשט נישט לאנג איז געשעהען א פאל, ווען א קראנקער אויף האלז שווינדזוכט האט געקענט געראטעוועט ווערען ווען ער וואלט בלייבען נאך א חודש אין אטוואצק. ליידער האט דער לאווניק פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג ד"ר מארגאליס, ביי זיין בעסטען ווילען נישט געהאט די מעגליכקייט דעם קראנקען צו העלפען, ווייל ער האט נישט געהאט אויף דעם צוועק קיין פאזיציע אינ'ם בודזשעט. ד"ר שיפמאן טראגט אריין א פארשלאג, אז דער שטאט-ראט זאל בעשליסען, אז אין אויסנאהמס פאלען, ווען ס'איז פעראהן די נויטווענדיגקייט אין קלימאטישער היילונג זאל די געזונדהייטס אפטיילונג בעשטימען אויף דעם א ספעציעלען פאנד.

ווייטער ווייזט ד"ר שיפמאן אן אויף נאך א'ן ענין וואס דארף דורכאויס געענדערט ווערען. צוליב דעם קאטאסטראפאלען פעהלען פון ערטער אין שפיטאל. שאפט זיך א לאגע, אז קראנקע, אדער פאמיליען-מיטגלידער פון די קראנקע, וועלכע זענען שוין קוואליפיצירט אין שפיטאל, דארפען יעדען טאג אין קעלט אדער רעגען געהען ציפוס ה"ין ראדאגאשטש, כדי דארט זיך דערוויסען, צי ס'איז נישט פעראהן קיין ארט אין שפיטאל. ד"ר שיפמאן לעגט דעריבער פאר, אז די ביורא פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט זאל געבען אינפארמאציעס וועגען דעם, וואו און ווען ס'איז פעראהן א'ן ארט אין שפיטאל.

נאך דעם ענטפער פון לאווניק ד"ר מארגאליס ווערען ביידע פארשלאגען פון ד"ר שיפמאן אנגענומען. דער בודזשעט איז אינגאנצען ווערט אנגענומען אהן ענדערונג.

דאן מעלדעט דער פארזיצענדער, אז מ'טרעט צו צום בודזשעט פון די סובסידיעס, אין זאל זענען דאן געבליבען נאר 2 מיטגלידער פון די רעכטע גרופען ראטמאן ביעלער און ראטמאן וואשקעוויטש. ביידע דערמאהנטע ראטמענער פראטעסטירען שארף געגען דעם ווילען פון דער מעהרהייט, א ורכצושמוגלען דעם בודזשעט פון סובסידיעס, ביי וועלכען זי ריכט זיך אויף גרויסע דיסקוסיעס. ראטמאן ביעלער ווייזט אן, אז לויט'ן רעגולאמין דארפען איצט בעהאנדעלט ווערען א גאנצע רייהע אנדערע בודזשעטען, די מעהרהייט דארפט זיך נישט ארויסדרעהען פון אונטער דער קאנטראל פון דער אפאזיציע.

די מעהרהייט האט רעזיגנירט פון איהר פלאן און ביז 4 פארטאגס זענען בעטראכט געווארען א גאנצע רייהע בודזשעטען ווי ציוויל-שטאנדס-אמט, מעלדונגס-אפטיילונג, סטאטיסטיש אפטיילונג, וואוינונגס-אינספעקציע, ווירטשאפטליכע אפטיילונג, די נאהענטסטע בודזשעט-זיצונג קומט פאר דינסטאג.

מיטגלידער פון דער 1. רעקורס-קאמיסיע

נאכדעם האט די פינאנס קאמ"ער בעשטעטיגט די רשימה פון די מיטגלידער און זייערע פערטרעטער אין דער ערשטער רעקורס-קאמיסיע פאר די הכנסות-שטייערן ביי דער פינאנץ קאמער אין לאדז.

ווי בעוואוסט ווערען די רשימות אויסגעשטעלט איין מאל אין 3 יאהר. די קאדענץ פון דער קאמיסיע וועט אזוי ארום דויערן פון 1930 ביז 1932 איינשליסליך.

פארזיצער פון דער קאמיסיע – ה' לעאן סאווארניצקי, פרעזעס פון דער פינאנץ-קאמער; פערטרעטער—ה' יוזעף סידארסקי, לייטער פון דער צווייטער אפטיילונג.

אין דער קאמיסיע געהען א חוץ דעם אריין: מצד די בעאמטע פון דער קאמער די מיטגלידער סוכאזשעווסקי בראניסלאוו, סלאסקי יוזעף, סיסקא משעסלאוו.

אלס פערטרעטער: וויעטשארעק יוזעף, בושעצקי אנדזשי, סבארניצעווסקי אדאם.

מצד די שטייער-צאהלער: שייבלער קארל. ווארשיאק קאזשמירז—באביאצקי עדווארד.

אלס פערטרעטער: וויאהל ווילהעלם, אלטמאן סאלאמאן, קאדיש חיים.

אויסגעוועהלט דורך דער וואיעוואדזטווע אלס מיטגלידער: מאלאכאווסקי הילארי, פייקארסקי לודוויג, דאבראנץ בארטאלד.

פערטרעטער: סטאכלעווסקי, סאבאלעווסקי, ד"ר מיעדזשינסקי זדיסלאוו, קאשמערסקי בערעק.

וואו איז פערשוואונדען דער לאדזער יוד ברוך ראזען?

פערלאזען ווייב און קינד ביי א לאנדסמאן.—דער לעצטער בריף צו דער פערצווייפעלטער פרוי

אין „פאריזער היינט" לייענען מיר:

וואו איז אהינגעקומען דער קראנקער לאדזשער יוד ברוך ראזען? צוליב וואס איז ער פלוצלינג פערשוואונדען געווארען מיט זיינע צוויי פיצלעך קינדער און דאס ווייב מיט דעם עלטסטען זוהן פון 13 יאהר איבערגעלאזט אין דער גרעסטער נויט און פערצווייפלונג?

ברוך ראזען איז בלויז עטליכע טעג אין פאריז. פרייטאג איז ער אהער געקומען מיט זיין פאמיליע, א פרוי און דריי קליינע קינדער. זיי זענען געקומען פון אנטווערפען, פון וואנען זיי האבען געמוזט אפפאהרען צוליב ארבייטסלאזיגקייט און קראנקהייט. עטליכע טעג האט די פאמיליע ארומגעוואלגערט זיך אין פאריז, זיי האבען געזוכט א האטעל און בשום אופן נישט געקאנט געפינען. אין ערגיץ האט מען זיי נישט אריינגעלאזט צוליב די קינדער. צום סוף האט א פריינד אויף זיי רחמנות געהאט און זיי אריינגעלאזט צו זיך נעכטיגען. אבער ביים פריינד איז עס אויך געווען כמעט אינגאנצען אוממעגליך. דער פריינד האט געוואוינט אין א קליינינקען האטעל צימער און האט אליין 5 קינדער. ברוך ראזען מיט זיין פאמיליע איז אויסגעקומען צו שלאפען אויף דער ערד.

עטליכע נעכט זענען זיי כמעט נישט געשלאפען. ראזען האט מעהר נישט געקאנט צוקוקען די מאטערניש פון די קינדער. זונטאג ביינאכט האט ער גענומען די צוויי יונגערע קינדער, א מיידעל פון 6 יאהר און א יונגעלע פון 8 יאהר און געזאגט צו זיין פרוי:

— איך וועל פרובירען געהען מיט די קינדער אין אזיל אריין.

און ער איז אוועק. נעכטען אין דער פריה איז די פרוי אוועק אין אזיל און דא האט מען איהר איבערגעגעבען, אז ראזען איז דארט בכלל נישט געווען. די פרוי איז אהיימגעקומען און האט געפונען פאלגענדען בריף פון איהר מאן:

„איך פערלאז די שטאט פאריז. איך האס פאריז. איך וויל נישט, ליבע פרוי מיינע, אז די זאלסט זיך ערגערען. איך פערלאז פאריז מיט די ליבע קינדער. זארג זיך נישט. עס וועט די קינדער גוט זיין ביי מיר. בלייב דא פארלויפיג אין פאריז און זיי גליקליך. זארג זיך נישט. איך פאהר זעהר ווייט אוועק. זוך מיך נישט – דיין מאן".

די ארימע פרוי איז אינגאנצען צוזומעלט. זי ווייסט נישט וואס מיט איהר מאן און קינדער איז געווארען. זי האט זיך נאך קיינמאל מיט דעם מאן נישט געקריגט. זיי האבען גוט געלעבט, און, ווי זי זאגט, איז דער מאן געווען זעהר א גוטער מענש. די פרוי גלויבט, אז וועלענדיג פערלייכטערן איהר לאגע, איז ער אוועק פון דער וועלט. וואו קען ער זיין? ער האט א ברודער אין ריא דע זשאניירא. זאל ער האבען צו איהם אפגעפאהרען? דער מאן האט אבער נישט געהאט ביי זיך מעהר ווי א 300 פראנק. זאל ער האבען אפגעפאהרען קיין אנטווערפען? אדער איז ער גאר דא אין פאריז?

ווער עס ווייסט עפעס פון ברוך ראזען ווערט געבעטען איבערצוגעבען דער פרוי (22 די דע ראזיע ביי ה' טימאן).

ראזען איז אלט 34 יאהר, איז פון מיטעלען וואוקס, א ברונעטער מיט טונקעלע אויגען. ראזען אליין שטאמט פון לאדז. ער רעדט גוט פראנצויזיש און דייטש.

דאס מיידעלע פון זעקס יאהר און דאס מיידעלע פון אכט יאהר האבען בלאנדע האר און טונקעלע אויגען. אלע וואס ווייסען עפעס ווערען געבעטען צו וויסען געבען דער פרוי. זי איז אינגאנצען געבליבען אהן מעגליכקייטען צום לעבען און האט נישט וואו צו זיין

גע'סמט אין האטעל

די סבה איז—ליבע

(וו) משעסלאוו גיטלער, א סוחר פון סאמפאלנא איז בעקומען קיין לאדז און האט פערנומען א צימער אין האטעל „פאלסקי" (פיעטריקאווער 3) אייגענטליך איז ער געקומען קיין לאדז נישט אזוי פיל צוליב סוחרישע, וויפיל צוליב ליבע ענינים. משעסלאוו האט געהאט אין לאדז א בעקאנטע רוזשע ס. אין וועלכער ער האט זיך פערליבט. ס'זעהט אבער אויס, אז פון קיין געגענזייטיגער ליבע האט ער נישט געוואוסט. עטליכע טעג נאכאנאנד, פלעגט ער יעדען טאג ארויסגעהען פון האטעל און האט אלץ געזוכט א געלעגענהייט זיך צו טרעפען מיט זיין געליבטער, נאר ס'איז איהם נישט געלונגען. פרייטאג איז ער געקומען אין האטעל, אנגעשריבען עטליכע בריוועלעך און אויסגעטרונקען סם. ערשט שבת אינדערפריה, ווען מ'האט געדארפט רוימען דעם צימער און ער האט נישט געעפענט, האט מען אויפגעבראכען די טיר און געטראפען איהם אין א גוססדיגען צושטאנד.

אויפ'ן טיש האט מען געפונען א בריוועלע פונ'ם זעלבסטמערדער אין וועלכען ער בעט קיינעם נישט צו בעשולדיגען אין זיין טויט און א בריוועלע צו זיין רוזשען אין וועלכען ער געזעגנט איהר און טיילט איהר מיט, אז אהן איהר איז איהם דאס לעבען נישט ליב און ער געהט דעריבער אוועק פון דער וועלט.

מ'האט איהם אין א האפנונגסלאזען צושטאנד אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

רעארגאניזירן דאס הייל-סיסטעם אין דער קראנקען-קאסע

(ז) דעם 1. מערץ טרעט אריין אין קראפט דער נייער פראיעקט פונ'ם הויפט דאקטאר אין דער היגער קראנקען-קאסע ד"ר באגוסלאווסקי וועגען רעארגאניזירען דעם הייל-סיסטעם אין דער קראנקען-קאסע. דער פראיעקט איז פארגעשלאגען געווארען אויפ'ן צוזאמענפאהר. פון די הויפט-דאקטוירים אין די קראנקען-קאסעס. ס'וועט אדורכגעפיהרט דאס סיסטעם פון דעצענטראליזאציע. די שטאט וועט איינגעטיילט ווערען אין א רייהע ראיאנען, וועלכע וועלען האבען זייערע ראיאן-דאקטוירים, אייגענע אונטערקליניק.

שטאטישער שטייער פון הייזער

(ז) בשעתו האט דער שטאט-ראט בעשלאסען, אז דער שטאטישער צושלאג צום מלוכה'שען שטייער פון די הייזער זאל בעטרעפען 200 פראצענט. נאכדעם ווי דער פארשלאג איז בעהאנדעלט געווארען אין פינאנץ- און אינערן מיניסטעריום, איז בעשלאסען געווארען, אז דער שטייער-צושלאג זאל בעטרעפען 100 פראצ. און פאר הייזער פון דער צווייטער קאטעגאריע – 125 פראצ.

א בלוטיג געשלעג

(ז) אין דער וואוינונג פון קאזלאווסקא, אויף פראנטשישקאנער 66, וואוינען אלס סובלאקאטארען נאוויצקי מיט זיין פרוי און 2 קינדער, קאזלאווסקא א שוועסטער פון נאוויצקי'ס פרוי האט געפאדערט א הוספה וועלכע נאוויצקי, א ציטונגס-פערקויפער האט נישט געקענט נאכקומען. נעכטען אין אווענט איז צווישען קאזלאווסקא מיט נאוויצקי'ן געקומען צו א קריגעריי, אין וועלכער ס'האט זיך אריינגעמישט אויך קאזלאווסקיס א בעקאנטער יאן אלשעווסקי, בעת דער קריגעריי האט אלשעווסקי וועלכער איז געווען שכור, ארויסגעכאפט א מעסער און איהם אריינגעשטאכען אין נאוויצקי'ס פנים און האלז, ער איז געפאלען בעגיסענדיג זיך מיט בלוט. אלשעווסקי האט זיך אליין איבערגעגעבען אין די הענד פון דער פאליציי. נאוויצקי'ן האט די פאגאטאוויע אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פראטעסטירטע וועקסלען

(מ) לויט די ידיעות פון דער סטאטיסטישער אפטיילונג ביים מאגיסטראט זענען אין יאנואר פראטעסטירט געווארען 41.040 וועקסלען אויף 9.473.000 זל. אויסגעקויפט געווארען ביי די רעציענטען אהן פראטעסט, זענען געווארען 12.291 וועקסלען אויף 3.420.000 זל.

אין דעצעמבער איז פראטעסטירט געווארען מיט 6.149 וועקסלען מעהר, וואס האבען בעטראפען 804.000 זל.

פארלעזונג וועגען „ארבייטער-היגיענע"

(מ) אין שטעטישען קינא ווערט היינט, 12 א זייגער פארקומען א'נ'אומיסטע פארלעזונג פון ד"ר מיטעלשטעט א. ד. ט. „אלגעמיינע בעגריפען וועגען ארבייטער-היגיענע".

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען. בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען. נעמט אן פון 2-8 נ.מ. און פון 5–9 אין

יודישע האנדווערקער - דעלעגאציע אין האנדעלס-מיניסטעריום

מעמאריאל וועגן דער קריטישער לאגע פון די יודישע האנדווערקער אין לאדז

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז אונזער צייטונג איז אין ווארשא פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די יודישע מיטגליעדער אין די האנדווערקער־קאמערן פון גאנץ פוילען. (נאכ'ן צוזאמענפאהר האט א דעלעגאציע בעזוכט דאס האנדעלס־מיניסטעריום און דארט איבערגעגעבען די פאָסטולאטען פון די יודישע האנדווערקער. אין דער דעלעגאציע האט זיך אויך בעטייליגט דער לאדזשער סטארשי פון טישלער־צעך הי' הערשקאוויטש.

די דעלעגאציע האט בפרט אויפמערקזאם געמאכט דעם שעף פון דעפארטאמענט פון קליין־אינדוסטרי און האנדווערק אויף דער נויטיגקייט ליבעראל צו טראַקטירען די פראגע וועגען

עקזאמענס פאר האנדווערקער

וועלכע האבען שוין אין יאהר 1927 נעפיהרט זייער ע ווארשטאטען.

די האזיגע פראגע, וועלכע איז בכלל געוואָרען אנגעלעגענע פאר יודישע און פוילישע האנדווערקער בעקומט אבער א שארפערען כאראקטער פאר די יודישע האנדווערקער. ערשטענס, צוליב דעם, וואס פון די יודישע האנדווערקער האט כמעט קיינער נישט געהערט צו קיין צעך און דערפאר האט קיינער פון זיי נישט געהאט קיין מייסטער־טיטעל, הגם דאס איז אנגעקומען גאנץ לייכט. איצט אבער פארערט זיך ביי די עקזאמענס אויף מייסטער א געוויסער סכום טעארעטישע ידיעות, דערביי קומען פאר די עקזאמענס אויף פויליש און דער עלטערער דור האנדווערקער, בפרט אויף די קרעסען, בעהערשט שוואך די פוילישע שפראך.

דער דעפארטאמענטס־שעף האט זיך געלאזט אינפארמירען וועגען דער פראגע און איז מסכים געווען, אז דער ענין מיט די עקזאמענס איז א שטארק קאמפליצירטער, און לאזט זיך נישט ערלעדיגען ביוראקראטיש. ער האט דעריבער צוגעזאגט זיך צו בעמיהען, אז פאר׳ן עלטערען דור האנדווערקער, וועלכער פיהרט שוין פון פריהער זייערע ווארשטאטען זאלען געמאכט ווערען הנחות ביי די עקזאמענס, כדי ס׳זאלען נישט רואינירט ווערען זייערע ארבייטס־ווארשטאטען.

די האזיגע שטעלונג בנוגע די עקזאמענס אויף מייסטער־דיפלאמען פאר האנדווערקער, וועלכע פיהרען זייערע ארבייטס־ווארשטאטען פון יאהר 1927 און פריהער, האבען אנגענומען כמעט אלע האנדווערקער־קאמערן אין פוילען. אנאויסנאהם איז דער הינזיכט איז געווען די לאדזער האנדווערקער־קאמער.

אונזערע לעזער געדענקען אוודאי די שארפע דיסקוסיע וועגען דעם ענין, וואס ס׳איז פארגעקומען אויף דער לעצטער זיצונג פון דער לאדזער האנדווערקער־קאמער. ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די לאדזער קאמער שטרעבט צו ווערען

די אנפיהרער פון א ריין אנטיסעמיטישער פאליטיק

קעגען די יודישע האנדווערקער און רעכענט זיך אפילו מיט דעם, וואס ס׳וועלען ליידען די געמיינע האנדווערקער־אינטערעסען, אויב דערמיט וועט זי קענען טרעפען די יודישע האנדווערקער.

אבער ווען זיי זענען צוגעקומען געוואָרען צו דער וואהל, האט הי' פיעקארסקי (דער סעקרעטאר פון דער האנדווערקער־קאמער, וועלכער פיהרט אן מיט דער גאנצער אנטיסעמיטישער פאליטיק) אנגעהויבען שטאמלען, געבען האלבע צוזאגען א. אז. וו. און די האנדווערקער־קאמער האט וועגען דעם ענין עקזאמענס אנגענומען אנ׳אלגעמיינע רעזאלוציע.

די האנדלונג פון סעקרעטאר פיעקארסקי, דאס נישט אויפנעהמען די יודישע פאסטולאטען און דאס אויסשטעלען א בורזשעט פון איבער 300 טויזענד זל. א יאהר מיט א גאנצע פאר׳ן סעקרעטאר פון 24,000 זל. א יאהר, א הויך רעפרעזענטאציע־הוצאות, דאס בעהאלטען די אלע יודישע ראטמענער פון דער האנדוו.־קאמער צו שטימען געגען בורזשעט, בפרט, ווייל ער איז צו הויך ביי דער איצטיגער שווערער מאטעריעלער לאגע.

סעקרעטאר פיעקארסקי איז דערווייל געווען „אקטיוו" און האט עטליכע מאל בעזוכט דאס מיניסטעריום, צושטעלענדיג זיינע פראיעקטען וועגען „הנחות" ביי די עקזאמענס אויף מייסטער פאר די אלטע האנדווערקער. נאטירליך, אז די „הנחות" לויט זיין פראיעקט זענען אזוי צוגעשניטען געוואָרען, אז קיינער האלט פון זיי נישט געקענט געניסען...

ווען דאס מיניסטעריום האט זיך דערוואוסט, אז אלע יודען האבען אין דער האנדווערקער־קאמער געשטימט געגען בורזשעט, האט זי זיך געווענדעט צו דער האנדווערקער־קאמער נאך ערקלערונגען.

די פאזיגע וואך האט דער צענטראלער האנדווערקער־פערבאנד (פאלודניאווא 4) צוזאמענגערופען א מיטינג וועגען דער לאגע אין האנדווערקערטום. צום האזיגען מיטינג איז פון ווארשא געקומען דער פארזיצער פון יודישען האנדווערקער־פערבאנד אין פוילען הי' האסנער. בעת זיין אנוועזענהייט דא האט ער זיך פעראינטערעסירט מיט דער ארבייט פון די יודישע מיטגלידער אין דער האנדווערקער־קאמער און זיי האבען איהם צוגעשטעלט אנ׳אויספיהרליכען מעמאריאל וועגען דער סיטואציע, וואס האט זיך דא געשאפען.

אינ׳ם מעמאריאל האבען זיי דערצעהלט וועגען אלע שוועריגקייטען, וואס די יודישע מיטגלידער טרעפען אן ביי זייער וועלען פון א לאגע ער מיט־ארבייט: שוין אויף דער ערשטער זיצונג איז געדראבען געווארען דער אפמאך און אנשטאט צוויי פערוואלטונגס־מיטגלידער יודען איז געוועהלט געווארען בלויז איינער, ווייטער ווערט אינ׳ם מעמאריאל דערצעהלט די געשיכטע מיט

די אפיציעלע בריף פון דער האנדוו.־קאמער צו צושטעלען קריסטליכע קאנדידאטען.

וועגען דעם, אז אויף 12. בעאמטע האט מען צוגענומען 1 (איין) יוד, אז אין די עקזאמינירקאמיסיעס האט מען תחילת גאר נישט בעשטימט קיין יודישע מיטגלידער און ערשט נאך פראטעסטען און אינטערווענצען האט מען בעשטימט א געוויסע צאהל מיטגלידער אין די קאמיסיעס, אבער צווישען זיי

קיין איינציגען יודישען פארזיצער

אפילו אין די פאכען, וואו יודען בילדען 80—90 פראצ. פונ׳ם פאך.

בעת די פראגע איז בעהאנדעלט געווארען אויף א זיצונג פון דער פערוואלטונג האט דער פרעזידענט שוואנקאזסקי ערקלערט, אז נעניסען פון אלערליי הנהות קענען

נאר קריסטליכע האנדווערקער

און דעריבער קען מען דערלאזען, אז א קריסטליכער האנדווערקער זאל זיך דארפען עקזאמינירען פאר א געמישטער קאמיסיע מיט א יודישען פארזיצער. (!).

ווייטער ווערט אין מעמאריאל דערצעהלט, אז ביי אזעלכע פערהעלטענישען ווערט אויסגעשלאסען יעדע מעגליכקייט פון מיטארבייט און די ראטמענער בעטען רעדען יעם. ראסנער, אז ער זאל אויסנוצען זיין איינפלוס. ערשטענס, כדי אויפצוקלערען דעם סעקרעטאר פון דער לאדזער האנדווערקער קאמער, הי' פיעקארסקי, אז פאר זיינע ענערגישע אנטיסעמיטישע אויפטוען זאל ער זוכען א מעהר פאסענדע ארט; אין דער ווירטשאפטליכער ארגאניזאציע, זאל ער נישט איינפיהרען קיין מיטעלאלטערליכע ענערגישע פאליטיקעריי און אז יודען וועגען גלייכבערעכטיגטע בירגער און דארפען אלס וועלכע טראַקטירט ווערען.

דער האזיגער מעמאריאל האט אין דער ווארשאוער האנדווערקער־צענטראלע געמאכט א שטארקען איינדרוק און די צענטראלע האט דעם אינהאלט פונ׳ם מעמאריאל איבערגעגעבען אין מיניסטעריום. דארט האט ער אויך ארויסגערופען א רושם און דאס מיניסטעריום האט פערלאנגט, אז ס׳זאלען קומען אין מיניסטעריום זאלען אנ׳אויפקלערונגס־קאנפערענץ די פארשטעהער פון די יודישע ראטמענער אין דער האנדווערקער־קאמער.

פרייטאג זענען פרעזידענט שוואנקאווסקי, וויצע־פרעזידענט קאזשימערסקי און סעקרעטאר פיעקארסקי אוועקגעפאהרען קיין ווארשא. אין האנדעלס מיניסטעריום האט זיי אויפגענומען דער שעף פון דעפארטאמענט פאר קליין־אינדוסטרי און האנדווערק, הי' ראוסשילד. ס׳האט זיך ענטוויקעלט א שמועס, וועלכער האט געדויערט איבער א שעה צייט און הי' פיעקארסקי האט פון דעם דעפארטאמענט־לייטער געהערט נישט אין ביטער ווארט.

נאכדעם איז אויפגענומען געווארען די דעלעגאציע פון די יודישע ראטמענער אין דער האנדווערקער־קאמער, די ה״ה: וויצע־פרעזידענט קאזשימערסקי און ש. שווארצבערג מיט וועלכע ס׳איז מיטגעווען אויך דעפ. ראסנער.

בעת׳ן געשפרעך, וואס ס׳האט זיך ענטוויקעלט האט די דעלעגאציע אויפגעקלערט די סיטואציע, וועלכע ס׳האט זיך געשאפען אין דער לאדזער האנדווערקער־קאמער. מיט א צייט צוריק איז אין ווארשא פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די האנדווערקער־קאמערן אין פוילען. אויף א פערוואלטונגס זיצונג איז בעשלאסען געווארען צו דעלעגירען דעם פרעזידענט, וויצע־פרעזידענט און סעקרעטאר, אבער פאלר האט מען זיך ארומגעזעצט און אויף דער ווייטער זיצונג געענדערט דעם בעשלוס, אפהיפענדיג די קאנדידאטור פונ׳ם וויצע־פרעזידענט, ווייל ער איז א יוד. אלס פערטרעטער פון די האנדווערקער אין דער אפעלאציע־קאמיסיע האט די פערוואלטונג פון דער האנדוו.־קאמער דעלעגירט דעם הי' פאקאווסקי, הגם ער איז נישט קיין לאדזער און קען נישט די מאטעריעלע פערהעלטענישען פון די לאדזער איינצעלנע האנדווערקער א. אז. וו.

ווייטער איז די דעלעגאציע אריבער צו דער פראגע וועגען עקזאמענס אויף מייסטער. בעת׳ן געשפרעך האט דער דעפארטאמענטס־שעף מסכים געווען, אז אין דער האזיגער פראגע דארף מען זיין זעהר ליבעראל און אז לאדז דארף נישט זיין קיין אויסנאהם און נישט בעשווערען די לאגע. ער האט צוגעזאגט אין אכט צו נעהמען די פערלאנגען פון דער דעלעגאציע און אויף וויפיל ס׳וועט זיך לאזען זיי צו רעאליזירען. בנוגע דעם בורזשעט האט הי' ראוסשילד מיטגעטיילט, אז ער וועט געקירצט ווערען אנ׳ערך אויף א העלפט, ווייל דאס מיניסטעריום זעהט איין, אז דער בורזשעט איז ווירקליך צו הויך, וואס אנבעלאנגט איינצעלנע צו הויכע פאזיציעס, וועלען זיי קענען בעטראכט ווערען אויפפלענום, ווען דער בורזשעט וועט צוריקקומען אין דער האנדוו.־קאמער פון מיניסטעריום.

פארענדיגט די 3-טאגיגע מיליטער-איבונגען

א רייהע יודען בעקומען אויסצייכנונגען

(—) דעם 21 ד. ח. האבען זיך פארענדיגט די דריי־טאגיגע אלארם־פליג־איבונגען פון זעלנער און אנטעראפיצירען פון 31 טען פולק. אין צוזאמענהאנג דערמיט האבען א גאנצע רייה זעלנער און אונטעראפיצירען בעקומען אויסצייכנונגען פאר די ערשטע זיך צושטעלען צו די איבונגען. צווישען אנדערע האבען בעקומען אויסצייכנונגען פאלגענדע יודישע זעלנער: מאקס קאפעלושניק, יצחק לאטשינסקי, אהרן ליטמאן, פישעל ראזענבלום, לייזער גאלדבערג און לעאפאלד בארנשטיין.

פאר שנעלער צושטעלען פאר׳ן האבען צוזאמען בעקומען אויסצייכנונגען פאלגענדע יודען: אלעקסאנדער גוטמאן, יוזעף גירשלסקי, מענדעל שורעק.

הנחה-טאריף אויף מיאל-קוילען

(ה) אויף דער אינטערווענץ פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער האט דאס באהן־מיניסטעריום בעשטימט א הנחה טאריף אויף מיאל־קויהלען, וואס ווערען איבערגעשיקט קיין לאדז און אין די שטעט פון טעקסטיל־ראיאן. איצט האט זיך די לאדזער האנדעלס־קאמער געווענדעט צום באהן־מיניסטעריום מיט א בקשה, אז פון דער הנחה זאלען אויך געניסען די שטעט זדונסקא־וואלא, קאליש, פיעטרקאוו און מאשטשעניק.

היינט די פערזאמלונג פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד

היינט 8 א זייגער אין אוונט וועט אין אייגענעם לאקאל (פאלודניאווא 4) פארקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון צענטראלען האנדווערקער־פערבאנד. די פערזאמלונג זאגט צו צו זיין זעהר א לעבהאפטע. די איצטיגע לייטונג האט בעשלאסען צוצוציהען צו דער ארבייט א רייה נייע פערזאנען, געזעלשאפטליכע טוער, וועלכע זאלען מיטהעלפען דורכפיהרען די וויכטיגע ארבייט וואס שטעהען פאר די האנדווערקער, בפרט איצט אין דער שווערער איבערגאנגס־צייט. די פערזאמלונג וועט זיך אנהויבען פונקט 8 אין אוונד.

אפטייקען

ל. פאוולאווסקי, (פיעטרקאווער 307) ס. האמבורג גלובנא 50), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 6) י. סיטקעוויטש (קאפערניק 26) א. כארמוש (פאמארסקא 10) א פאטאש, (פלאץ קאשטשעלני 10).

די ערשטע יאהרצייט פון פר. אדעל ראטבארד ז״ל

היינט זונטאג 11 פארמ. אלס אין דעם ערשטען יאהר־טאג נאך דער פערשטארבענער אלגעמיין בעליבטער און געשאצטער בירגערין פר. אדעל ראטבארד ז״ל, קומט פאר אין דער קימפעטארען־קליניק (טארגאווא 13) וועמענס לאנג־יעהריגע וויצע־פארזיצערין די פערשטארבענע איז געווען, א פייערליכע הזכרה און א איינווייהונג פון זיצונגס־זאל אויף איהר נאמען.

אין „ארט" היינט צוויי פאפולערע פארשטעלונגען

היינט, זונטאג, 7,45 און 10 אוונד ווערט געשפילט חי געלעבט, צו ביליגע פרייזען. מיטוואך פרעמיערע פון דריטען פראגראם א. ג. אך א קאפ.

מעלדונג

היינט, זונטאג 7 א זייגער אין אוונד אין אייגענעם לאקאל זאוואדזקא 4 קומט פאר די ארגאניזאציאנס פערזאמלונג פון ניי בעגרינדעטען יובילער־זייגער מאכער און גראווירער צעך. עס ווערען געבעטען צו קומען מיטגלידער און נישט־מיטגלידער.

א לאנגיעהריגער געוועזענער
גערבטס-סעקרעטער
פריעם אלערליי בילעס און קלאגעס, קלויזלעס און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעדט פון פוילען.
א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער־ענינים
B. MANN, Piotrkowska 10.

פראצעס וועגען א ברילאנטענעם בראש

(2) אויף דער בעשולדיגונג בשנק איז קריינבריכט איז נעכטען געזעסען די פרוי חנה וועלהינגא קיטאווסקא, נארוטאוויטש־גאס 5, אונטערן פארוואורף פון אויסשווינדלען א בריליאנטענע בראש אין דער ווערט פון 575 דאלאר.

די פרטים פון דער געשיכטע, וועלכע איז בשעת׳ן געווען די סענסאציע פון טאג:

די פרוי ק. האט געהייסען דעם יובילער גאלדבערג, פאלודניאווא 9, ברענגען צו זיך אין וואוינונג א בריליאנטענע בראשקע, וועלכע זי האט געוואלט קויפען.

גאלדבערג האט די בראש געבראכט צו דער פרוי ק.

ווען גאלדבערג איז א היים געקומען, האט איהם טעלעפאניש גערופען די פרוי קיטאווסקא און ערקלערט, אז די בראשקע, וועלכע זי האט בעהאלטען אין שאנק איז פערפאלען געווארען. גאלדבערג איז באלד אריבערגעגאנגען צו דער פרוי קיטאווסקא און דא איז פארגעקומען א דראמאטישע סצענע: קיטאווסקא האט ערקלערט, אז די בראש איז פערפאלען געווארען. גאלדבערג האט געענטפערט, אז זי האט די בראש צוגעגנב׳עט, דערויף האט די קיטאווסקא איהם דערלאנגט א פאטש.

גאלדבערג האט דאן וועגען דעם מיטגעטיילט דער אויספארשונגס־מאכט. בעת א רעוויזיע האט מען ביי איהר אין דער שאנק געפונען די בראש.

דאס געריכט האט נאכ׳ן אויסהערען די עדות די פרוי קיטאווסקא, צוליב מאנגעל אין בעווייזען בעפרייט פון יעדער שטראף.

געגען די בעגרענעצונגען פאר הויזירער

אקציע פון דער האנדעלס-קאמער

צוליב דעם וואס די פוילנער און פאמערנער וואיעוואדזטוועס האבען ארויסגעגעבען בעגרענעצונגס פעראָרדנונגען פאר דער הויזירעריי אויפ׳ן יאהר 1930 האט די האנדעלס־קאמער זיך געווענדעט צום האנדעלס און אינדוסטרי מיניסטער מיט א בקשה די בעגרענעצונגען צו אנולירען.

די האנדעלס קאמער ווייזט א, אז די בעגרענעצונגען ביים איצטיגען קריזיס פערערגערען נאך און קאמפליצירען די אלגעמיינע ווירטשאפטליכע סיטואציע, די פעראָרדנונג קען אנגעווענדעט ווערען אפשר נאר בנוגע נייע ערלויבענישען, בנוגע די אלטע, וועלכע בעשעפטיגען זיך שוין לאנג מיט הויזירעריי דארפען די בעגרענעצונגען בשום אופן נישט אנגעווענדעט ווערען.

לאדזער קאמעראל־טעאטער **„ארט"** על. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל
קינסטל.ליים. מ. בראַרדעזאָן, דיר. י. סטרוגאטש, קאמפ. ד. בייגעלמאן
קאנפעראנסיער: נתן רייכענבערג.
היינט, זונטאג - צוויי פאפולערע פארשטעלונגען:
אנהויב 7.45 און 10 אוונד —— די לעצטע טעג!
ס׳ווערט געשפילט: **„חי = געלעבט"**
מיטוואך, 10 א זייגער אוונד פרעמיערע א. ג. „אהז א קאפ"

דר. אלכסנדר גאלדשטיין

צו זיין היינטיגען רעפעראט אין פילהארמאניע

היינט קומט קיין לאדז ד"ר אלכסנדר גאלדשטיין. דער נאמען אלכסנדר גאלדשטיין איז שוין פון פאר דער מלחמה גוט בעקאנט דעם רוסישען יודענטום. און די לעצטע יאהרען איז דער דאזיגער נאמען בעקאנט געווארען אין דער גאנצער יודישער וועלט.

שוין אין זיין פריהערסטער יוגענד, אלט־זייענדיג בלויז 18 יאהר, אלס סטודענט אין דער פעטערבורגער אוניווערזיטעט, האט זיך גאלדשטיין ארויס געצייכענט אלס טאלאנטפול ער רעדנער און ארגאניזאטאר און איז געווען איינער פון די רעדאקטארען פון דער רוסיש־יודישער צייטונג „ראזסוועט" וואס איז דאן ערשינען אין פעטערבורג.

זעהר שנעל איז גאלדשטיין ארויסגערוקט געווארען אין די ערשטע רייהען פון די ציוניסטישע פיהרער אין רוסלאנד. אין יאהר 1917 איז ער געוועהלט געווארען אין דער רוסישער גרינדונגס־פערזאמלונג. אין יאהר 1919 ווערט ער געוועהלט אין דער דעלעגאציע, וואס דאס אוקראינישע יודענטום האט געשיקט צו דער פרידענס־קאנפערענץ.

ער האט אנטייל גענומען אין קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס, וואו ער האט אונטער'ן פארזיץ פון לואי מארשאל און נחום סאקאלאוו געקעמפט פאר דער פערזיכערונג פון די יודישע רעכט אין דעם פרידענס־טראקטאט.

א גאנץ בעזונדער ארט פערנעמט אלכסנדר גאלדשטיין אין דער ארבייט פאר'ן „קרן־היסוד", וועלכער האט זיך אפגעגעבען מיט לייב און לעבען, זינט דער פאנד איז געגרינדעט געווארען.

אין יאהר 1920 ארגאניזירט ער מיט גרויס ערפאלג די „קרן־היסוד"־ארבייט אין בולגאריען און ארגענטינא. אין יאהר 1921 נעהמט ער אנטייל אין דער דעלעגאציע וואס איז געפאהרען קיין אמעריקא אונטער דער אנפיהרונג פון נחום סאקאלאוו און ארבייט דארט צוזאמען מיט ווייצמאן, זשאבאטינסקי און קאלאנעל פעטערסאן.

אין יאהר 1924 פיהרט גאלדשטיין א דורך דעם „קרן־היסוד"־קאמפיין אין זיד־אפריקא, זיין ארבייט דארט האט אנגעצייכענט מאראלישען און אויך מאטעריעלען ערפאלג. אין יאהר 1925 ארבייט גאלדשטיין אין ענגלאנד, וואו עס איז געמעלטשעט. אין יאהר 1926 פיהרט ער דורך די 5מעלטשעט. אין יאהר 1926 פיהרט ער דורך די ארבייט פאר'ן „קרן־היסוד" אין האלאנד. אין אנהויב 1927 מאכט ער א לענגערע רייזע אין ווייטען מזרח און אויסטראליע. זיין רייזע האט געדויערט אנדערטהאלבען יאהר. ער האט בעזוכט כינא, אינדיען, בירמא, האלענדישע אינדיע, סינגאפור, אויסטראליען און ניי־זעלאנד.

צו ווייטע פעריפעריען פון יודישען פאלק האט ער געבראכט די בשורה פון דעם אויפלעבענדען ארץ־ישראל און אומעטום זענען די רעזולטאטען פון זיין ארבייט געווען גרויס, מאראליש ווי מאטעריעל. ד"ר גאלדשטיין איז א גלענצענדער זשורנאליסט, רעדנער און ארגאניזאטאר.

* * *

דער רעפעראט פון ד"ר אלעקסאנדער גאלדשטיין וועגען „לעבען פון די יודען און בי עקזאטישע לענדער", קומט פאר היינט, זונטאג, 8.30 אוונט אין פילהארמאניע־זאל.

ארעסטירט טאבאק־שמוגלער

געיעג אויף דעכער פון א צוג

(2) זייט א לענגערע צייט בעקומט די פינאנץ־קאמער ידיעות וועגען טאבאק און ציגארען וואס ווערען קיין לאדז איינגעשמוגעלט פון דייטשלאנד. נעכטען האבען פאליציי־פונקציאנערען בעמערקט אין קאלישער צוג, וועלכער איז געגאנגען פון קאליש קיין לאדז א פערדעכטיגען מאן און פרוי, ווען זיי האבען זיך דערנעהנטערט צום מאן, האט ער זיך ארויסגעכאפט אויפ'ן דאך פון וואגאן. דער צוג האט דערוויילע געריסן פון ארט. די פונקציאנערען האבען זיך געלאזט נאך איהם און ס'האט זיך אנגעהויבען א געיעג איבער די וואגאן דעכער. מ'האט דערוויילע אפגעשטעלט דעם צוג, דער אומבעקאנטער איז ארפגעשפרונגען און האט זיך געלאזט לויפען. מ'האט איהם געכאפט און צוריקגעבראכט אין צוג, ער איז א לאדזער און הייסט בראניסלאוו סאלטישעק. זיין מיטרייזענדע אנעלא שקאיקאווסקא, אויך א לאדזערין, איז פערהאפטעט געווארען, צוזאמען מיט איהם. מ'האט בייזיי אבער גארנישט געפונען ערשט ווען דער צוג איז אנגעקומען קיין לאדז, האט מען אין קוילען וואגאן געפונען א וואליזקע מיט 68 פעקלעך טאבאק (17 קילא) און 400 דייטשע ציגארען. ביידע שמוגלער זענען ארעסטירט, די סחורה איז קאנפיסקירט געווארען.

דעטעקטאר־אבנעהמער

REX

טריאומף פון דער אינלענדישער טעכניק

פרייז 24 זל.

פערקויף אויסשליסליך ביי די פירמעס:

RADJO REICHER, Piotrkowska 142

RADJO LLOYD, Przejazd 8

H. GOTLIBOWSKI, Zgierska 30

פון האנדעלס־געריכט

אין האנדעלס־געריכט זענען ארייגעפאלען צוויי בקשות וועגען פראלאנגירען די חובות: פון ערנעסט שמעלער פארבעריי אויף קילינסקא 192.

פון אברהם בושעזשינסקי, ליפאווא 20, ביידע אונטערנעהמונגען ווערען צוגערעכענט צו די מיליאנען־פירמעס און עקזיסטירען שוין לאנגע צעהנדליגער יאהרען.

*

די האנדעלס־אפטיילונג ביים קרייז־געריכט האט נעכטען ערקלערט באנקראט די פירמע „לייב דימאנט און יוזעף קירץ", נאוואמיעסקא 21, אויפן פערלאנג פון יאנוס קאפעליש, סאלגא 9.

די באנקראטירטע געפינען זיך אונטער פאליצייאישע אויפזיכט.

*

פאר באנקראט איז אויך ערקלערט געווארען די פירמע ברידער טעאדאר און אסקאר בידערמאן, א פרעמדער און פארבעריי אין לאדז דייטשערגאס 30. דער באנקראט איז ערקלערט אויפ'ן פערלאנג פון קרעדיטאר ווילהעלם קירהיק קילינסקא 7.

ביידע באנקראטירטע זענען אפגעגעבען געווארען אונטער אויפזיכט פון פאליציי.

*

פאר באנקראט איז אויך ערקלערט געווארען דער פירמע פיוולאוויטש און גאלדבערג, פרייהייטס־פלאץ 7, אויפ'ן פערלאנג פון קרעדיטאר לייב ראזענטאל נאוואמיעסקא גאס.

דאן איז ערקלערט געווארען באנקראט די פירמע סטאניסלאוו וייכמאן און שותפים.

באל פון נאקעטע

(ענדע פון 4. זייט).

זירט פאר קעניגען קלעאפאטרא. דערפאר האב איך אויסגעקליבען דעם קאסטיום...

די פראגען און ענטפערם ווערען אויפגענומען מיט גרויס געלעכטער פון גאנצען עולם. מ'ווילט זיך. דער פרעזידענט ווענדט זיך צו א צווייטער אנגעקלאגטער. צו דער מארעלקע מאנאן:

— אייער גאנצע קליידונג איז בעשטאנען אין א שווארץ העמד...

— יא, זעהר א דיקע.

— איהר האט זי אויפגעשפילעט...

— ווייל ס'איז געווען היים...

דער גאנצער עולם האט געקייכט פאר געלעכטער און דער צניעות'דיגער פרעזידענט האט בעמערקט:

— איהר טראגט, פריילין, איין העמד און איהר שפילעט עס אויף...

אנאמתער דונער פון געלעכטער האט זיך פון אלעמען ארויסגעריסען. און דער ארימער פרעזידענט פיהרט די דעבאטען ביז'ן סוף...

און צו אזוא יוענדעט ער זיך און פרעגט:

— איהר האט געריטען אויף אן אייזעל?

— יא, אויף א ווייסען אייזעל.

— איהר זענט געווען אין איין העמד...

— אבער מיט א סך בענדלעך...

און נאך א סך „פיקאנטע" מאמענטען זענען געווען אויפ'ן פראצעס. דער עולם האט דאס אויפגענומען, ווי א יארעדיל. דער טריבונאל האט זיך אבער פערהאלטען ערנסט און האט ארויסגעטראגען דעם פסק־דין, אז יעדער איינער פון די אנגעקלאגטע ווערט בעשטראפט מיט הונדערט פראנק.

* * *

און דער באל האט געהאט אלץ מעהר יון מעהר ערפאלג. דער פראצעס האט איהם נאך געדינט פאר א רעקלאמע און האט איהם צוגעצויגען אלץ מעהר און מעהר פובליקום. געוואנדערט האט ער אין „מולען רוזש" און איז צוריקגעקומען אין זיין ווינקעלע אין „עליזיי מאנמארטר". די קינסטלער קאליאסטרע פלעגט מיט אלע מעגליכקייטען זעהן, אז קיין „פראפאן" זאל נישט אריינגעהן אהין און ס'איז אפילו געווען א פראיעקט צו מאכען א שטייג פאר די, וואס וועלען זיך אהינצו אריינקריגען אהן ערלויבניש. דער פראיעקט איז נישט פערווירקליכט געווארען. דער „מולען רוזש" האט דער ביי געמאכט גלענצענדע געשעפטען, ווייל די ארטיסטען האבען אויסרעקארירט דעם זאל, די דעקאראציעס און בעפוצונגען זענען געבליבען דאס איינענטום פון „מולען רוזש". פאריז האט זיך אויך מאגען נאכ'ן באל א לאנג געטון אין „מולען רוזש" צו זעהען און וועלכען דעקאר די קינסטלער האבען מיט א נאכט פריהער געהוליעט און געפראוועט ארגיעס.

פאר דער צייט פון דער מלחמה איז פארגעקומען א הפסקה אין באל פון די „קאטב ז'אר". גלייך נאכ'ן קריג האבען זיך די קינסטלער ווידער א נעהם געטון צו זייערע פערגניגונגען, יודער איז זייער ערפאלג געווען א גרויסער.

און נאך א גאנצער נאכט הוליען, נאך א גאנצער נאכט טרינקען און עסען, נעהמען זיך די קינסטלער צוזאמען אין דער פריה, כאפען וועגען, איצט אויטאמאבילען, פאלען אין זיי אריין, ווי ס'וואלט געווען זייערס, און לאזען זיך צוריק איבער די כאריזער גאסען.

און מיט אזא רעש, ווי די חברה פאהרען אויפ'ן באל, מיט אזא רעש פאהרען זיי צוריק פון באל, דער ברוק ציטערט. די טראדיציע וויל, אז זיי זאלען צופאהרען אויף פלאס דע לא קאנקארד, זיך אריינווארפען אין די וואסערען און זיך טובל זיין. דער אויטא פאהרט צו ומיט רעש, שטעלט זיך אב, און ווי שדים, שפרינגען אראב די חברה לייט. איינער נאכ'ן צווייטען שפרינגען ז יי אריין אין די וואסערען פון פאנטאן, שוימען, פאטשען מיט די הענד, מיט די פיס, מענער און פרויען צוזאמען, אבגעקיהלטע, דערמונטערטע, כאפען זיי זיך צוריק ארויף אויף די אויטאמאבילען, אויף די וועגען, יוידער מאכט מען א בעזוך אין „ראט" און „קו־אל". די שמינקע צוגעהט, די פארב פלאצט קאלט, אבער ס'פאסט נישט צו ציטערען. פרויען טוליען זיך אין מאנטלען, אין שאלען, גרויסע מענער טוליען קליינע פרויען ווי די קינדער, אהיים. אהיים, קינדערלעך, ישרער צו זיין רוה ארער צו זיין אומרוה — און האטעל, אין אטעליע, כאפען ענדליך א קורצען דרעמעל..

ג. פראנק.

DR. MED.

L. Pikielny

אורלאג

ספעציאל־ארצט פאר נירען, בלאז און הארן־קראנקייט

8 NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4—7 אווענד

בילליג קונסט־פאטאגראפיעס!

נור א קורצע צייט!!!

צוליב'ן איצטיגען קריזיס, גיב איך די מעגליכקייט דער געעהרטער קונדשאפט, צוליב די פערקלענערטע פרייזען פון די אויפנאהמען, ווי:

6 פאסטקארטען נור 6 זל.

ברוין, דאפעלט רעטושירט (1 פערזאן)

6 „ זיידעבע (1 פערזאן) נור 7 זל.

12 שטיק (Express pictures) נור 2 זל.

אויסערדעם ווערען אויסגעפיהרט אויפנאהמען לויט די נייעסטע פאטא־טעכניק מיט ספעציעלע ליכט עפעקטען. פאר גרופען־אויפנאהמען, ווי אויך פאר פאראיינען — בעדייטענדע הנחות.

מיר עמפעהלען זיך דער געעהרטער קונדשאפט

קונסט־פאטאגראפישע אנשטאלט

„PARISIEN"

30 פראנציסקאנער 30

טאפעצירער־געזעלען

ווערען געזוכט פון זאפארט. צו מעלדען זיך צו שווארצאווסקי, נארוטאוויטשא 36 פון 12—5 נאכמ.

א גרויס

פראנט־געוועלב

מיט א שויפענסטער איז צו פערמיטען אויף זאוואדזקא גאס, נעבען פיעטריק. צו ערפאהרען זאוואדזקא 6, ביים ווירט.

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאלאג־אקושער

זגערזשער 11.

טעל. 134-72

נעמט אן פון 6—8 אווענט

כעמיש־באקטעריאלאגישע

לאבאראטאריע

מאגיסטער נ. שאץ

פעטריקאווער 37, 2. טעל. פראנט.

אנאליזען פון קאל, אורין, בלוט א. א. וו.

אורין־אנאליז - 4 זל.

שפארט געלד!

די גוט בעקאנטע און לאנג עקזיסטירענדע פראצאוניע פון קראוואטען און בינדעס, עמפעהלט א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע בינדעס קראוואטען, און שלייפען.

הערשקאוויטש.

וואלבארסקא 31.

לעכער

מאשינאווע

ווערען אנגענומען צו ביליגע פרייזען

ג. גארדמאן ציגל. 92

Pijcie tylko wyborową Mieszankę Zbożową „Tryumf" WYTW. FRANCISZEK GLUGLA ŁÓDŹ

א וואוינונג

בעשטעהענד פון 2 צימער און קוך מיט באדע־צימער, ערשטקלאסיג אויסרעמאנטירט, איז פון זאפארט איבערצוגעבען

צו ערפאהרען ליפאווא 31 וו. 36.

פערלאג „קולטור־ליגע", ווארשא.

ב. שעפנער (בית־שין)

רינקס

אינהאלט: 1) וועלט, מענשען און הערשער, אויך 2) יודישקייט, 3) שרייבער, 4) הומארעסקעס, 5) סצענעס.

15 דרוק־בויגען פרייז 5.25

Spółdzielnia Wyd. „Kultur-Liga"

Warszawa, Leszno 40. P.K.O. 24–28

הכחשה,

אין צוזאמענהאנג מיט דער פרייטאג'דיגער אנאנס א. נ. „צום שנד־סלופ" פון א געוויסען יעקב ריכטער, בושעזשינער 26, אז איך האב כלומרשט נישט אנגענומען עפעס א קבלה לויט'ן פסק־דין ביים הרב ר' משה מנחם סעגאל פון דער דין תורה, וואס איז פארגעקומען ז נטאג, דעם 16 טען ד. ח. ערקלער איך עפענטליך, אז דאס איז א געמיינער ליגען. אלס בעווייז קענען דינען די פטירים, וועלכע איך האב ארויסבעקומען פון הרב סעגאל דעמזעלבען טאג. איך פאדער דיזער אויף יעקב ריכטער, אז אין משך פון 8 טעג, זאל ער צוריקציהען זיין פאלשע בעשולדיגונג, אין גענענפאל וועל איך געצוואונגען זיין ארויסצוטרעטען געריכטליך. מיט אכטונג

ראובן נירענבערג, זגערזשער 52.

Dr. med.

Edward REICHER

הויט־ און וועענערישע קראנקהייטען

28 פאלודניאווא 28

נעמט אן פון 8—10 פרי און פון 12—2 נאכמ.

און פון 6—8 אוו. זונטאג פון 9—2 נאכמ.

Lek. dent.

L. Gecowa

przyjm. od 10–12 i od 3–4$\frac{1}{2}$

ul. PIŁSUDSKIEGO (Wschodnia) 31

i od 5$\frac{1}{2}$–8 w. w Lecznicy „Vita", Piotrk 45.

בעפאר דו קויפסט אויסלענדיש טאנדייט זעה די שיך פון אלפרעד היינע

דאמען-פאנטאפעל: לוקסוסאווע, שפאציר און ספארטאווע. פרייז: 29.50, 32.50 און 35 זל.

מענער-שיך: לאקיר, ברוין און שווארץ
פרייז: 34.50 און 36.50 זל.

קינדער- און קנאבען-שיך
לויט מאס.

ALFRED HEINE 24 פאמארסקא
(צופאהר מיט טראמוואיען 4, 8 און 14)

פונ'ם 1-טען מערץ ד. י. אויך אין ווארען-הויז פון **JULJUSZ ROSNER**, פיעטריקאווער 98.

קאנקורענץ!

אין ערשטקלאס. דאמען- און הערן-פריזיער-אנשטאלט

מ. קופקא, פאלודניאווא 12

זענען די פרייזען, צוליב'ן קריזיס, געווארען פערקלענערט'ן

דאמען-סאלאן:		הערן-סאלאן:	
שערען דאמען	80 גר.	ראזירען מיט קעלניש-וואסער	40 גר.
שערען שילער	60 גר.	ראזירען און שערען	1 זל.
וואסער אנדולאציע	1.50 זל.	שערען	70 גר.
אייזען-אנדולאציע	1.— זל.	שערען א יונגעל	50 גר.
קאפ-וואשען מיט טרוקענען	1 — זל.	קאפ-וואשען	50 גר.
מאניקיר	70 גר.	מאסאזש	50 גר.

פארבען ווייר. ברעמען און וויספערן אין אלע פארבען צו צוגענגליכע פרייזען.
ערשטקלאסיגע בעדינונג! ערשטקלאסיגע בעדינונג!

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od wtorku, dnia 18/2 1930 r.
do poniedziałku, dnia 24/2 1930 r.

Hrabia Monte Christo

Według powieści A. Dumasa. W rol. gł.
Lil DAGOWER i Bernard GÖTZKE
Następny program: **Mocny Człowiek.**
Seanse BEZPŁATNE dla młodzieży szkół powszechnych filmu „Serce Azji" od godz. 11—13

ווי כטיג פאר סאדע-וואסער-פאבריקאנטען!

א נייע פאטענטירטע קאנסטרוקציע

באלאנען-קראנען

וועלכע זיינען זעהר פראקטיש, בעקוועהם און היגיעניש צום געברויך. זעהר קינסטלערישע און מאדערנע אויספערטיגונג.

צו בעקומען ביי

S. Puterman
WÓLCZAŃSKA 15.

דיבעסטע שיך-פאסטע
„Jaśniej słońca"

איבעראל צו בעקומען.

הויפטפערטרעטער אויף לאדז און אויף דער לאדזשער וואיעוואדזטווע

Perfumerja D. MARKUS
Łódź, Piotrkowska 59
tel. 128-02.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום

איבער דעם זאלסטו נאר קומען אין מיין רעכטסקאנסולטאנט-ביוראָ צו ה'

מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניע 52) טעל. 148-79

וואו בין ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווינ-סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, מארגע, האנדלאווע, אפע-לאציעס. אפעלאציעס, סלאבוזולעס. זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטייערן אין פוילען, וועגען דירות אין ארדיטאנד ראזימטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17.

ווילט איהר בעפרייען זיך פון אייער רעוומאטיזם, גיכט?

ציהענדע, שטעכענדע שמערצען אין די גלידער און געלענקען, געשוואלענע גלידער-פערקריפעלטע הענד און פיס, ציקען, שמאכען, ציהען אין פערשידענע קערפער טיילען און שוואכקייט אין די אויגען — דאס זענען די פאלגען פון רעוומאטישע און גיכטישע ליידען, וועלכע מוזען בעזייטיגט ווערען, ווייל אנדערש קען די קראנקהייט זיך פערגרעסערען.

איך לעג אייך פאר

א היילענדע טרינק-קור, וועלכע שיידעט אוים די וועקסעל-שטאף און שווענקט מיט הארן-זוירע. דאס איז נישט קיין שום אזויגערופענע אוניווערסאל אדער געהיים-מעדיצין, נור א פראדוקט, וואס די גוטע מו-טער-נאטור האט פאר די קראנקע מענשהייט געשענקט.

יעדען איינציגען א פראבע אומזיסט!

שרייבט מיר זאפארט און איהר דערהאלט גענצליך אומזיסט אין פראנקא א פראבע צוזאמען מיט ערקלערונגען דורך דער פערמיטלונג פון מיינע אין אלע לענדער אנגעארדענטע לאגערן און דאמאלס וועט איהר זיך אליין איבערציינגען איבער דער אונשעדליכקייט פון דעם מיטעל ווי אויך איבער זיין שנעלער ווירקונג.

AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstr. № 5. Abt. 43

ביטשריפטען- און האנדעלס-בעראטונגס-ביורא

ערטיילט אלערליי אינפארמאציעס און פיהרט

א פערמיטלונגס-אפטיילונג
„OBRONA"

אינהאבער: מאקס בארנשטיין און קאמפ.
לאדז, שענקעוויטשא 15

ערלעדיגט אלערליי ביטעס אין געריכט, אדמיניסטראציע, סקאוב און מיליטער-אינסטאנצען.
בעמערקונג: ספעציעלע וועקסעל- און שטייער-אפטיילונג, מיטארבייט און ערשטקלאסיגע פאך-קרעפטען.
די ביוראָ איז טעטיג פון 9 פריה ביז 7 אין אווענד.

א סטודענט

פון העכערע סעמעסטערס לערנט דורכאויסגעצייכנטע מאטעמאטיק און שפראכען (פויליש, דייטש, פראנצויזיש און לאטיין). גרייט צו שילער צו אלע גימנאזיאל-קלאסען און גרייט צו סטודענטען צו מאטורא-עקזאמענס פון לאגיק און פסיכאלאגיע. נייע ציגעל-גאס 17, וואוינונג 21 (רעכטע אפיצינע ערשטער שטאק.)

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
גושעוויסקער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערען קר.	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	$4^1/_2$-3 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	$1^1/_2$ $12^1/_2$
ד"ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$3^1/_2$

ע. שטראל-שטראלונגען די שטעלען א.א. ... קינסטליכע בערג-זון-בעשטראלונג, איינ... מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפערעס, אויף ערלויגג ... אין לעבאראטאריום הערען ... אנאליזען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגעס און בלוט

איספונגען נעגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר ראזשינסקי טאנצראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1 3—6
... צאהן, קראנען, פאמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

א שטוב

פראנט-פענסטער פארטער ס'קען זיין מיט א קיך ווערט געזוכט. אפערטען אונטער „L" אין אדמיני. פון דער צייטונג.

דעטעקטארען קאמפלעט
מיט א סלוכאווקע און אנטענע פון 28 זל.
RADIO - LLOYD
Przejazd 8.

Dr. med.
LAJCHTER
צאהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka it.p.
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
I p.front, tel. 149-66
od $1^1/_2$–5 po poł.

Dr. med.
G. Gersztajn
ספעציאל-ארצט
פאר אויגען-קראנקהייטען
טראגוטא 12,
טעל. 175-10.
נעהמט אן פון 11—1 בייטאג
און פון 7—8 אוו. 3919

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערען קר. 10—11 2—3	6—7
ד"ר רוזשאנער הויט און געשלעכט קר. 10—11 1—2	
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען 12—2 חוץ זונ.	
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען 10-12 4-5	
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף $11^1/_2$-1 5-6	
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנק. $4^1/_2$-$5^1/_2$ זונ. 1—2	
ד"ר ווייגבערג אינ. קראנק לונגען 12—1, $6^1/_2$—$7^1/_2$	
ד"ר סטופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראיעווסקי צאהן-ארצט	5—7
ג. ראזעס צאהן-ארצט	8—2

צאהן-פונקציאן, בעלייכטונגען, קראנען, פאמבען א.א.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

דורכלייכטונג פון הויט קראנקהייטען און קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, עלעקטרישע ליכטבעדער. א קורס פאר שטאפלער.
איספונגען געגען שקארלאטין פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

א שטוב מיט א קיך
מיט אלע בעקוועמליכקייטען
זוניגע וואוינונג איז צו פערמיטען.
צו ערפאהרען פראנציסקאנער 30, ביים ווירט.

מאדערנע שייטלען
ווי אויך פאריזער שרינדען
צו זעהר ביליגע פרייזען
צו בעקומען ביי **לאַט, זאכאדניא 24**

צאהן-ארצט
טאנדאווסקא
גלובנא 51, טעל. 174-93
נעהמט אן צו לעטשניצע-פרייזען
פון 9 פריה ביז 8 אווענד.

צאהן-דאקטאר
L. Berger

זגערזשער 21, פראנט, 1 שטאק, עמפפאנגס-שטונדען פון 9,30 ביז 1 בייטאג און פון 5 ביז 8,30 אווענד.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז 5 זל. א חודש מיט צושטעלן א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און מעדמינן ... איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען ביטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 קאלאמען
4 ... 40-
8 ... 18-
סלאַנאַר-שורה: נאכ'ן טעקסט—12 ...
... פאר שטעלען 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg — Redaktor odpowiedzialny Ch. Kawfm...
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21